

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

¹ Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesu-cristo ìwali, yái Dios Iirica. Yái tàacáisica idàba còi:

² Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméericaté Iiri iríwa. Dios ímacaté:

“Péemla cayába, nubànùapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínácawa pipíchaléwa yàalàacaténá wenàiwica nachùnànapíná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayábéeri iyú pìanàacaalípiná nàataléwa.

³ Icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yái nùasu wenàiwicaca”,

ímacaté yái Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse, Juan el Bautista yàanàacaté manacúali yùuculé càinàwàiri, yá ibautizáca yàacawa wenàiwicanái néenibàa. Yàalàaca nía nawènúadánápiná náiwitáisewa Dios irípiná, nabautizáanápiná nacáíwa, náasáidacaténá namàacacaté náichawa

yái báawéerica namànírica, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha. ⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemìacaténá itàacái, madécaná Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jerusalén ìyacàlená mìnánáí nacái. Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànírica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶ Yái Juan idènlaca ibàlewa cáucuiri wáluma camello ichùna iwálumalená. Idènlaca nacái ìwaliabàawa pìrái íimamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri. ⁷ Càité Juan icàlidaca yèepunícawa nalíni: “Mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàa, máiníri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmliri cachàini náicha canánama máinícáiná cayábéerica nuíchani. ⁸ Nudéca nubautizácuéca píá úní yáaculé, yáta quéwa ibànuèripinácué pìrí Espíritu Santo ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, íimaca nalí yái Juanca.

Jesús es bautizado

⁹ Néenialité Jesús yàanàaca Nazaret ìyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Jesús yàanàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé. ¹⁰ Idécanáami Jesús imichàacawa úní yáacuíse, yáta iicáca capìraléeri cáli yàacùacawa. Yá iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali càiride iyúwa unùcu iricùanáwa. ¹¹ Yá néemìaca Dios itàacái chènuníise. Dios íimaca Jesús irí: “Píacata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca píá”, íimaca yái Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹² Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri. ¹³ Jesús ìyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yáalimáida Jesús imànínapíná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús ìyaca cuwèesinái yèewibàa. Angelnái nacái yàacawéeridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté áibanái wenàiwica náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànalìculé. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèepunícawa yái tàacáisi cayábéerica Dios inùmaliçuise. ¹⁵ Jesús íimaca: “Ídéca yàanàaca yéenáiwana Dios icùacaténá canánama mesúnamáita. Iná piwènúadacué píiwitáisewa pibáyawaná íichawa, peeбайдacué nacái yái tàacáisi cayábéerica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Néese Jesús yèepunícawa Galilea icalìsaniná icàinalená íinatabàa. Yá iicáca pucháiba asìanái. Ibèeri íipidená Simón, iméeréeri íipidená Andrés. Yúuquéeyéi yàasu tarayawa yèepunícawa calisáacubàa, náibàacáiná cubái needácaténá naliwa nàasu platawa. ¹⁷ Yá Jesús íimaca nalí:

—Aquialécué síisaara, piacuéwa núapicha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pidécuéca píibàaca cubái piwacáidacaténácué nía, quéwa siúcáisede nuéwáidapínácué píawa piwacáidáanápíná nulí wenàiwica yéewanápíná nuéwáidacaléca nía — íimaca yái Jesúsca. ¹⁸ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

19 Néese nèepunícawa nàacawa àniwa calìsa idùlepiré, yá Jesús iicá nacái Zebedeo yéenibe pucháiba asìanái, ípidenéeyéi Santiago, Juan nacái, ichùnièyèi yàasu chinchorowa, nàasu barca irìcuwa. 20 Jesús iicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caquialéta namàacaca nàaniriwa barca irìcu, yàasu wenàiwicanái yáapichawa íbaidéeyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

21 Yá nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré. Néese áiba sábadò judiónái iyamáidacatáicawa, yá Jesús iwàlùacawa judiónái yéewáidacàalu irìculé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica. 22 Yá nàináidacawa néemlaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judiónái yéewáidáaná wenàiwica, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté. 23 Néese ìyaca nàasu néewáidacàalu irìcu abéeri asìali idènièrica demonio iwàwalìcuwa, abéeri demonio casaquèeri íiwitáise. Yái demonio idacùaca asìali íiwitáise. 24 Yáta demonio idàbaca yéemánícawa asìali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica? ¿Pìanàasica pimáalàidacaténá wía? Nùalíacawa nuicáca pía, nùalíacawa pìwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca. 25 Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—¡Masà nata pía! ¡Pimusúawa ícha yái asìalica! —
íimaca yái Jesúsa.

²⁶ Néese demonio casaquèeri íiwitáise itatáidaca asìali cachàiníiri iyú, yá demonio yàacawa asìali ícha, yá demonio ícháaníca yàacawa cachàiníiri iyú. ²⁷ Néese macáita ìyéeyéica néré nacalùadacawa manuísíwata, íná nasutáca néemíawa níawáaca, náimaca naliwáaca:

—¿Càinásica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùuliaca demonio nacái íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Ichùuliaca demonio casaquèeyéica íiwitáise, yá namànica càide iyúwa ichùulíaná nía —náimaca naliwáaca.

²⁸ Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeséeyéi náalíacawa Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Idécanáamité namusúacawa judiónái yéewáidacàalu irícuíse, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe irículé, Andrés ìyacatalé ibèeri Simón yáapichawa.

³⁰ Néenialíté Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadénáamiwa nacapèe irículé, yáta nacàlidaca irí uculúanáwa. ³¹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, íbàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé mìnánái natéca macái néenánáíwa cáuláiquéeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyéi íiwitáise. ³³ Yá macáita nàwacáidáyacacawa capíi inùma néeni Jesús ìyacatái. ³⁴ Jesús ichùnìacaté madécaná

cáuláiquéeyéi macái uláicái íiwitáaná íicha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái íicha, càmita quéwa ibatàa demonionái icàlidaca iináwaná ìwali, náaliácáiná naicácani, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Néese táiyápicáwa, cáala èeri ipíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé irìcuíse yàacaténáwa canácatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios íicha.

³⁶ Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús. ³⁷ Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús irí:

—Macáita nacutáca nàyaca pía —náimaca. ³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái ìyacàle néré ìyéeyéica mawiénibàa nucàlidacaténá nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nùanàaca nucàlidacaténá nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Iná Jesús yàacawa macái yàcalé ìyéeyéica Galilea yàasu cáli íinata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca irìcu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái íicha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Néeseté áiba asiali, cacháunéeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulùì ipùata iyúwa Jesús irí, yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá íimaca Jesús irí:

—Núaliácawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca. ⁴¹ Yá catúulécanáca Jesús iicáca cáuláiquéeri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìlaca pía. ¡Cayábaca píawa! —
íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta icháuná lepra ichàbacawa asìali íicha. Yáta cayábaquí asìalica. ⁴³ Quéwa Jesús ichùullaca asìali yèepùanápináwa íicha caquialéta. Yá nacái yàalàaca asìali cachàiníiri iyú. ⁴⁴ Jesús íimaca asìali irí:

—Péemia cayába. Picá picàlida áibanái iríni nuchùnìaná pía. Néese, pìawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pimàaca nacái ofrenda Dios irí càide iyúwaté profeta Moisés ichùulláná, cayábacáiná pía, yéewanápiná macái wenàiwica yáalíacawa pidéca pichùnìacawa —íimaca Jesús.

⁴⁵ Quéwa yái asìalica idàbaca icàlidaca macái wenàiwica irí Jesús iináwaná ichùnìanáni. Iná càmita quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwaca áiba yàcalé iriculé madécanáciná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèepunícawa náicha manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwicanái. Quéwa macái yàcalé mìnánái nàacawa yàatalé naicácaténáni.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté cawàwanáta máisiba èeri idénáami, yá Jesús yèepùa iwàlùacawa Capernaum iyacàlená iriculé. Quéwa manùbéeyéi yáalíaca iináwaná iyaca capìirìcu. ² Yá madécaná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé íná napuníadaca capìi, inùma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái. ³ Néese báinúaca asìanái yàanàaca itéeyéica asìali máapinéeri iiná macáita, càníirica yáalimá

imichàanícawa, irièricawa yàalubái íinatawa, iiméeri irìcu. ⁴ Càmita náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanái néré, íná náiríacawa escalera ìwalibàa capìi ínatalé, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capìi ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca néenibàani, yéénúlusi ìwali, yái máapinéerica iiná yàalubái íinatawa. ⁵ Néese Jesús yáaliacawa náiwitáise manuíca náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanàpináni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁻⁷ Yá abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá náináidacawa: “¿Cána itàaní càì yái asìali Jesúsca? Itàaníca ìyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáiná asìali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, náimaca náináidacawa naliwa nawàwalicúsewa. ⁸ Yáta Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá íimaca nali:

—¿Cánácué yéewa píináidacawa càì? ⁹ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asáisi báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pìipìna’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asáisi wadécaalí wachùnìacani wataacái iyúwa, yái máapinéerica. ¹⁰ Iná núa, asìali Dios néeséerica, nuchùnìapiná

yái máapinéerica, píalíacaténácuéwa Dios idéca ichùulìaca numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháí èeri irìcu, cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yái Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri irí:

¹¹ —Pía aslìlica, pimichàawa, peedá pìalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese yái cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca irí. Iná macáita nánáidacawa naicáidaca manuísíwata Jesús irí. Nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácataté waiquéeri càiri wawàsica! — náimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³ Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalìsaníná idùlepiré. Yá wenàiwicanái nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca nía. ¹⁴ Néesecáwa idècunitàacá yèepunícawa àniwa, yá iicáca Leví, yái Alfeo ìirica. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatalécaté plata yéenánái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná. Yá Jesús íimaca irí:

—Aquialé. Pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca. Yá Leví imichàa yàacawa Jesús yáapicha.

¹⁵ Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví icapèe irìcu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manùbéeyéi wenàiwica yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, manùbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenàiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanácáiná

wenàiwica nèepunícawa Jesús yáapicha. ¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níái macáita cabáyawanéeyéica wenàiwicaca. Néese náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús yéemìacani, yá ìimaca fariseonái irí:

—Péemìacué comparación: Málúaicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiquéeyéi nawàwacutácani, yái ichùnièripináca nía. Càita nacái wenàiwica ìináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyécawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica ìináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyécawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —ìimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise ìyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa

nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata. Néese wenàiwicanái nàacawa Jesús yàatalé. Yá nàimaca irí:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata, càita nacái fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha? — nàimaca. ¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué comparación: Asìali icàsàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa asìanái naicácaténá icàsàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casímáica nía, íná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. ²⁰ Quéwa áibaalípiná, áibanái itéca náichawani. Idécanáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmacáiná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹ “Péemìacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca icháuná.

²² Péemìacué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isàacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Càita

naçái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali —íimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Aiba sábadu judíonái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituíná nayáapináwa, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapináwani achúmáanata ìyacaná áibanái ibànacale yéená, máapicaalí nía. ²⁴ Néese abénaméeyéi fariseo naicácani iyúwa íbaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imàníríca, íná fariseonái íimaca Jesús irí:

—Péemla, ¿cáná péewáidacalénái íbaida siùca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca. ²⁵ Yá Jesús íimaca fariseonái irí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái irícuíse wàawirimi rey David ìwali. Bàaluité David iwàwacutáca yàacàsi, máapicáináni, áibanái naçái asíanái ìyéeyéica yáapicha. ²⁶ Abiatar yàasu èerité, yái sacerdote íiwacalináca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuíri caplíma íimamísíri mabáyawanéeri irículé, israelitanái isutácatáipiná Dios íicha. Yá David iyáaca pan namànírícaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàaca naçái yáapichéeyéi iríwa nayáacaténá naçái. Dios càmita

yùuwichàida nía, máapicáiná nía, íná catúulécanáca Dios iicáca nía —ímaca yái Jesúsca. ²⁷ Jesús ímaca fariseonái irí nacái:

—Dios idéca imàacaca walí yái èeri sábadò wayamáidacatáicawa iyúudàacaténá wenàiwicanái, catúulécanácáiná Dios iicáca wenàiwica. Dios camíiritaté idàba wenàiwica sábadò irípiná. ²⁸ Iná Dios idéca ichùuliaca núa, asìali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yái èeri sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

3

El hombre de la mano tullida

¹ Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judíonái yàasu yéewáidacàalu irìculé. Iyaca néeni abéeri asìali icáapi ituwièricawa ícha. ² Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisi Jesús ichùnìacaalípinaté asìali sábadò irìcu nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, ìwalíse yái imànínáca sábadò irìcu Dios ichùuliacáináaté judíonái iyamáidacawa macái sábadò imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái. ³ Néese Jesús ímaca irí yái asìalica icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuése mi —ímaca yái Jesúsca. ⁴ Idécanáami asìali ibàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemìlawa fariseonái:

—Siùcata nusutácué nuémìlawa pía: ¿Càinásica Dios imàaca wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica

cayábéeri, càmicaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucaidaca wenàiwica, wamàacasica néeséeyéi? —íimaca yái Jesúsca. Quéwa masà nata nía Jesús íicha.
⁵ Iná Jesús iicáidaca nalí, níai iyéeyéica itéesebàa. Máini maséeca íináidacawa iwàwawa, yái Jesúsca, báawacáiná iicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmicáiná fariseonái iwàwa yeebáidaca itàacái. Yá Jesús íimaca asiali irí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi.
⁶ Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàalu íicha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi iicáca rey Herodes, yái romanosàiri icuèrica Galilea yàasu cáli. Yá natàaníca náapicha càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise. ⁸ Aibanái néemlàcáiná iináwaná imàníná madécaná yái cànírica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicácaténáni. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeséeyéi yàacawa, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áiba cáli néeséeyéi nacái iyéerica abéemàise Jordán inanába íicha, Tiro iyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeséeyéi nacái, nía nacái yàcalé iyéeyéica natéesebàa. ⁹ Manùbacáiná wenàiwica néré, iná Jesús ichùulíaca yéewáidacalénáiwa icùanápíná barca yàacaténáwa úni yáacubàa wenàiwicanái

íicha déecuìsetatá calisa icàinalená íicha, ipíchaná wenàiwicanáí iwesíaca iwéré. ¹⁰ Iwàwacutá càì imànica ichùnìacáináté manùba wenàiwica, ínà madécaná cáuláiquéeyéi nawesíaca Jesús iwéré, namàacacaténá nacáapiwa ìwali, yéewacaténá nachùnìacawa.

¹¹ Demonionáí naicácaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús irí nàacaténá icàaluíniná. Yá demonionáí náimaca cachàinìiri iyú Jesús irí:

—¡Píacata yái Dios Ìirica! —náimaca irí. ¹² Quéwa Jesús yàalàaca demonionáí cachàinìiri iyú, ipíchaná nacàlidaca cawinácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³ Néeseté Jesús yàacawa dúli íinatalé, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa cayábéeyéi Jesús iicáca íiwitáise. Néese nàanàaca yàatalé. ¹⁴ Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàacaténáwa yáapicha, yéewacaténá nacái ibànùaca nía nacàlidáanápíná Dios itàacái. Yàaca náipidenápíná apóstolnái. ¹⁵ Imàaca nacái nalí íiwitáisewa náucacaténá demonio wenàiwicanáí íicha. ¹⁶ Níái docéeyéica imanùbaca íipidenéeyéica càì: Simón, yái asiali Jesús yàaca íipidenápíná wàlisàì, Pedro.

¹⁷ Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri nacái íipidená Juan. Jesús yàaca wàlisàì náipidenápíná Boanerges (íimáanaca “Caluéyéi íiwitáise càide iyúwa énu isàna”, càì íimáanaca). ¹⁸⁻¹⁹ Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo ìirica, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri nacái celote,

yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

²⁰ Néese Jesús iwàlùacawa capìi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capìi irìcu, íná càmìta náalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca.

²¹ Néese Jesús yéenánái yéemìaca iináwaná ìwali, yá nàacawa Jesús yàatalé needácaténá náichani, náimacáiná ìwali máiwitáiseecasani, yái Jesúsca.

²² Nàyaca néré nacái abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, yàanèeyéicaté Jerusalén ìyacàlená néese. Yá náimaca Jesús ìwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalináca, yáquéi idacùaca íiwitáise yái asìalica Jesús. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

²³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Imaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca yàasu demonionáíwa wenàiwica íicha. ²⁴ Càide iyúwa wenàiwicanái ìyáaná, napéliacaalí náipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. ²⁵ Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmìta náalimá nàyaca abéeri capìi irìcu. ²⁶ Càita nacái, Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmìta yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa íchàinicatá. Iná iwàwacutácué píalíacawa càmìta núuca demonio wenàiwica íicha Satanás íiwitáise iyú.

27 “Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás ícha. Péemìacué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa irìculé áiba cachàiníiri asìali icapèeca iyéedùacaténá ícha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùaca íchwawa yái cachàiníiri asìalica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníiri asìali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás ícha. Pidécuéca pítàanica báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

28 “Péemìacué cayába, Dios imàacapíná iwàwawa íchéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imànírìca, itàanírìca nacái Dios ìwali, nawènùadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íchwawa.

29 Quéwa wenàiwica itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ícha, néese cabáyawanáca càiripinátani èeri camíiri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

30 Càita Jesús ímaca nalí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, náimacáinaté Jesús ìwali demoniosa idacùaca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

31 Néeseté Jesús yáatúa yàanàaca yàatalé, yéenánái nacái. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capìi ícha. Yá nachùuliaca áiba imáidacaténá Jesús. 32 Néese áibanái yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús irí náimaca irí:

—Píatúa, péenánái nacái, péenánái inanái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía — náimaca. 33 Néese Jesús ímaca nalí iyéeyéica itéesebàa:

—Péemìacué yái núumáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánái ìwali nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca nalí níái yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá íimaca:

—Piicácué, níái wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáíwa, nuénánái nacáíwa.

³⁵ Cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuiquéeri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

4

La parábola del sembrador

¹ Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalisaniná idùlepiré. Idècunitàacá yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca iriculé iyéechúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacaténá wenàiwica iyaméeyéicawa calisa icàinalená íinata. ² Néese idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. Icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí:

³ “Péemìacué comparación: Abéeri asìali ibànacaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. ⁴ Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapullicubàa, yá màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca bànacalé íimi. ⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibanírí. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli. ⁶ Néese quéwa èeri yàacáináwa

chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca púubéeyéi bànacalé, néese chuica nía, canácáiná napìchu cayába cáaléeri, íná néetácawa. ⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Néese tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, íná yái bànacaléca càmìta idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé ìyacaná. ⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Yá idàwinàacawa cayába, idènlàca nacái ìyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná idènlàca ìyacanáwa treinta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idènlàca ìyacanáwa sesenta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idènlàca cien namanùbaca ìyacaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁹ Jesús ímaca nacái: “Càuwíyéicaalícué pía, péemìacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porque de la parábolas

¹⁰ Néesetécáwa Jesús ìyaca abéerita, yá níái yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemìawani càinácaalí ímáaná yái comparaciónca. ¹¹ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmìta imàaca áibanái yáalíacawa. Néese áibanái cà míyéica yeebáida Dios itàacái, nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná náalía néemìaca càinácaalí ímáaná. ¹² Iná éwita naicácáaníta yái numànírìca, càicáaníta càmìta náalíawa ìwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemìacáaníta nutàacái, càicáaníta càmìta náalíawa néemìaca càinácaalí ímáaná. Iná càmìta nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³ Jesús íimacaté nali: “¿Cánásicué càmita pialía péemìlaca càinàcaalí íimáaná yái comparaciónca? Càmicaalícué pialíawa péemìlacani, yásí càulenápinácuéca píchawa macáita comparación nucàlidéeripinácué piríwa. ¹⁴ Yá íimáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái irí. ¹⁵ Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulicubàa: Néemìlaca Dios itàacái, quéwa idécanaámi néemìlacani, yá Satanás yàanàcàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái ibànacanéerimica nawàwalículé. ¹⁶ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa iba yèewiré: Néemìlaca Dios itàacái, yá neebáidaca casíimáiri iyúni. ¹⁷ Néese quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái tàì íiméeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléenà èeri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yúuwichàidaca nía Dios ìwaliise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namàníinápiná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái. ¹⁸ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanéerimica tuíri yèewiré; néemìlaca Dios itàacái. ¹⁹ Quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu cawèníri ìwaliwa, yái èeri irìcuírìca wawàsi meedá. Cáinináca naicáca cawèníri, yái ichìwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníri nàasupináwa. Iná náináidacáináwa ìwali macáita yái cawènírica,

yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí ibatàa bànacalé idèniaca iyacanáwa, càita nacái níai wenàiwicaca. Náináidacawa nawàwawa báawanama nàasu cawèníiri ìwaliwa, íná càmita namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. ²⁰ Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanéerimica cayábéeri cáli iriculé. Néemìaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri manuísíwata náicha càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábéeri náicha mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, íimaca yái Jesúscá.

La parábola de la lámpara

²¹ Jesús íimacaté nalí nacái: “Péemìacué comparación: Càmita watùcunà lámpara watécaténáni capìi iriculé wabàacaténáni yàalusi iriculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa yái waiméerica íinata. Càmita càì wamàni. Néese watéca lámpara capìi iriculé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capìi iricuíyéi ìwali. ²² Yái lámparaca íimáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéeri píaliéricuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácaténá cayába. Dios iwàwa

náalíacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmíricáwa náalíawa ìwali. ²³ Càuwíyéicaalícué pía, yá péemíacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Jesús ímaca nalí nacái: “Píináidacuéwa cayába ìwali yái nucàlidéericuéca pirí. Cayábacaalícué píináidawa nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa cayába ìwali, yái núuméericuéca pirí. Yá imàacapínacué píalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. ²⁵ Wenàiwicacáná íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yáalíacaalí yéemíaca càinácaalí ímáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmíta íináidawa cayába nutàacái ìwali, yá íimáichapíná nacái càinácaalí achúméeri wawàsi yáaliéricatéwa ìwali”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Ímaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa asìali ibànacaalí ituínási cáli yèewiré. ²⁷ Idécanáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa íimácaténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca íimáca. Canácata imàníiri ituínási írí, quéwa yái ituínási ibacácawa, néese bànacalé idàwinàacawa cayába, éwita asìali càmíccáaníta yáalíawa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa. ²⁸ Càita cáli imànica yàasu wawàsitawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinácani yái bànacaléca, néese capùutunácani, néese càyacanácani. ²⁹ Néese quéwa mísicaalíni, yá asìali yeedáca iyacaná, yácáiná ibànacale iyacaná yàasu èeri idéca yàanàaca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Jesús ímacaté nali nacái: “Siùcade nucàlidacué piri càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú. ³¹ Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa mostaza ími wenàiwica ibànéerica cáli yèewiré. Yái mostaza ímica máiní achúméerínacani. ³² Ewita achúméerínacáanítani yái mostaza ímica, càicáaníta idécanáami nabànacani, yásí idàwinàcawa manuúripiná náicha canánama bànacaléca. Idèniaca yàanawa manuínaméeyéi, yásí màsibèe náalimá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, ímaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Càité Jesús yéewáidaca wenàiwica Dios ìwali manùba comparación iyú càide iyúwa yái tàacásica. Yéewáidaca wenàiwica càide iyúwa náalimáaná néemíaca. ³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación yáawami iyúta. Néeseta idècunitàacá ìyaca abéerita yéewáidacalénái yáapichawa, yá icàlidaca nali macáita càinácaalí náimáaná níai comparaciónca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yáté èerica catácáiná yàacawa, íná Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha —ímaca nali.

³⁶ Néese yéewáidacalénái nàacawa manùbéeyéi wenàiwica ícha. Nawàlùacawa barca iriculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca irìcu. Aibanái wenàiwica nàacawa náamiwáise barca irìcu, máisibáwanáita quéwa barcaca. Néesecáwa Jesús iimáca íchawa. ³⁷ Néese manuúri cáuli ipùaca

nàwali. Máiníiri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca irìculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca. ³⁸ Jesús iimácaíta quéwanáta. Abéeri íimamisi iríacawa barca yàapùà néese, Jesús irièri yàacawa íinata. Néese nacawàidacani, náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¿Cáná pimàaca wasawíacawa? — náimaca Jesús irí.

³⁹ Yá Jesús imichàacawa, yàalàaca cáuli cachàiníiri iyú, yá íimaca nacái màladàca irí:

—¡Wíú píá! —íimaca yái Jesúsca. Yáta wiúca yái cáulica, màladàca nacái. ⁴⁰ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánácué máiní cáaluca píá? ¿Cánácué càmita manuí píiníadacawa piwàwawa nùwali? —íimaca yái Jesúsca. ⁴¹ Máiní cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawinásica yái asíalica ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —náimaca nalíwáaca.

5

El endemoniado de Gerasa

¹ Néeseté nàanàaca abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, Gerasa yàasu cáli néré. ² Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca irícuíse cáli íinalépiná, yáta asíali yàanàaca Jesús yàatalé, abéeri asíali demonio idacuèri íiwitáise. Yái asíali yàacawa yéetáními icàliculèená néese. ³ Yái asíali iyacaté yéetáními icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacùacani, ibatàa cadena iyú piná, càmita náalimá. ⁴ Ewitaté yàcalé mìnánái nadacùacáanítani madécaná yàawiría, yàabàli, icáapi nacái cadena iyú, càicáaníta macái èerita imàdàidacaté íichawa cadena, yá nacái iwaaléminamata imànica cadena.

Iná canácata yáaliméeri idacùacani, canásiwata. ⁵ Yái asìali yèepunícawa yéemíanicawa táiyápinama, èeríapinama nacái yéetáními icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacái. Yá inúadáidaca yáawawa íba iyú. ⁶ Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipìacawa Jesús yàatalé. Ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. ⁷ Yá demonio yéemíanicawa asìali isàna iyú. Ímaca Jesús irí:

—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, Jesús Dios Írica yái Dios chènuníiséeri náicha canánama. Nusutáca píicha wawàsi Dios ípidená ìwali picá piùwichàida núa! —Ímaca yái demonioca. ⁸ Càì demonio ímaca, Jesús ímacáínaté irí:

—Pía, demonio casaquèeri íiwitáisea, pìawa asìali íicha —Ímaca yái Jesúsca. ⁹ Néese Jesús ímaca demonio irí:

—¿Cawiná píipidená? —Ímaca yái Jesúsca. Yá demonio ímaca Jesús irí:

—Nuípidená Legión, ímáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinicáiná madécanáca wía —Ímaca yái demonioca.

¹⁰ Néese demonionái isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ipíchaná ibànùaca nía méetàuculé íicha yái cálica. ¹¹ Mawiénita nalí dúli ìwali madécaná marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa. ¹² Iná demonionái nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata:

—Pichùullacaténá wàanápináwa marranonái yàatalé, yá pimàaca wawàlùacawa marranonái idèèrìculé —náimaca. ¹³ Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asìali íicha. Yá nawàlùacawa marranonái idèèrìculé. Níái marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta.

Napiàcawa máiwitáisewaca demonio íiwitáise iyú, àta nacaláacatalétawa quìratàli íinatáise calisa yáaculé, yá nàisicùmacawa macáita, níái pìráica càmlíyéica Dios imàaca judíonái idèniaca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

¹⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiàcawa, yá nàaca nacàlidaca marrano iináwanámi manuíri yàcalé irìcu, yàcalé púubéeyéi irìcu nacái iyéeyéica mawiénibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicácaténá càinácaalí iyáaná. ¹⁵ Néese nàanàaca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asìali madécanéeyéi demonio idacuèricaté íiwitáise. Yáawinéericawa iyaca, ibàle yáapichawa mawiénita Jesús irí, cáiwitáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwicaca. ¹⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi, iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái irìni, càinácaalíté iyú Jesús ichùnìacani, yái asìalica demonio idacuèricaté íiwitáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi iináwaná ìwali. ¹⁷ Iná nadàbaca nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa nàasu cáli íicha.

¹⁸ Yá Jesús yèepùacawa barca yàatalé, néese yái asìali demonionái idacuèricaté íiwitáise isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha. ¹⁹ Quéwa Jesús càmita imàaca asìali yàacawa yáapicha. Néese Jesús íimaca asìali irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíni macáita yái cayábéerica Wacuèriná Dios imànírira pirí, iicá nacái pipualé manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese yái asìali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé irìcu iyéeyéica Decápolis yàasu

cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté irí cayábéeri, yá macáita néemìacaalíténi, yá nánáidacawa manuísíwata néemìacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Néeseté idécanáami Jesús ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha barca irícu yéewáidacalénái yáapichawa, yá manùba wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa calisa icàinalená íinata. ²² Néese áiba asìali yàanàaca, abéeri néená níái judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái, íipidenéerica Jairo. Yá Jairo iicáca Jesús. Yá yúuwàa irìacawa inùmáawawa Jesús irí, yàcaténá Jesús icàaluíniná, yéewanápiná Jesús iicáca ipualé. ²³ Yá isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Jairo íimaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uétácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimàaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uétácawa —íimaca.

²⁴ Néese Jesús yàacawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinícáiná manùbaca wenàiwica, íiná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

²⁵ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yéewi. Cálúicacaté úa doce camuí, uíraná imusúacawa uícha mamáalàacata.

²⁶ Uuwichàacatéwa báawanama idécunitàacá manùba cadèpiacáiyéi idèpiaca úa. Ewitaté úucacáaníta ùasu platawa macáita upáyaidacaténá cadèpiacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cúlúicaca yáwanái úa. ²⁷ Uémìacaté Jesús iináwaná ichùnìaná

wenàiwica, íná ùaca nacáíwa manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunùaca Jesús ibàle ìwali. ²⁸ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábapináca núawa”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa. ²⁹ Udécanacáita udunùaca ibàle ìwali, yáta uíraná iyamáacawa uícha, yá úalíacawa uwàwalicúsewa udéca uchùnìacawa uláicái ícha. ³⁰ Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalicúsewa ichùnìacaté áiba wenàiwica íiwitáise iyúwa. Iná iwènúacawa iicáidacaténá manùbéeyéi wenàiwica irí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Íimaca nalí:

—¿Cawiná idunùa nubàle ìwali? —Íimaca yái Jesúsca. ³¹ Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunùa pìwali? —náimaca Jesús irí.

³² Quéwa Jesús iicáida itéesewa mamáalàacata iicácaténá yái wenàiwica idunuèricaté ìwali. ³³ Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yèewíise. Yá ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnìacatéwa. Yá ubàlùacawa ùuluì ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná. Yá ucàlidaca irí macáita uínáwanáwa báisíiri iyú. ³⁴ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, íná yéewa pidéca pichùnìacawa. Píawa matuíbanáita. Pidéca pimusúacawa càiripináta ícha yái uláicáica —íimaca yái Jesúsca. ³⁵ Idècunitàacá Jesús icàlidaca

ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca. ³⁶ Jesús yéemíaca natàaníná, quéwa càmita itàaní náapicha. Jesús itàanícáita abéerita Jairo yáapicha, yái judíonái yéewáidacàalu íiwacalica. Jesús íimaca irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca. ³⁷ Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméeréri nacái, íipidenéri Juan. ³⁸ Yá néese nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús íicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníyéi isàna, íicháaníyéica báawanama, nacántàa canción cachàiníiri iyú yéetáními ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná. ³⁹ Jesús yáalíacawa ícáucàidáanápíná úa yéetéechúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe irìculé, íimaca nalí:

—¿Cánácué pimàni pisànawa báawanama, píicháanícué nacái máini? Uara sùmàuca cà míichúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —íimaca yái Jesúsca, yáalíacáináwa ícáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰ Néese naicáanica Jesús iquíniná, náalíacáináwa báisíiri iyúcani uétácatéwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capíi íicha. Néese itéca yáapichawa yéetéechúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca ìyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi iríacataléca. ⁴¹ Néese íibàaca ucáapi ìwali, úái yéetéechúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (íimáanáca judíonái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núuma pirí, pimichàawa”, càì íimáanáca) —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uìpìna nacái. Yá nàináidacawa manuísíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca òyèyèica néré. ⁴³ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, icáucàidáanáté úa. Néese ichùullaca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

6

Jesús en Nazaret

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum òyacàlená yàasu cáli íicha, yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret òyacàlenáca. Yéewáidacalénái nàaca nacáíwa yáapicha. ² Yá sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàalu irìcu. Manùbéeyéi wenàiwica yéemìlacáináni, yá báawaca nàináidacawa nawàwalìcuìsewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawa cayába. Càmita báisí imàni yái càmlírica wenàiwica idé imànica. ³ Yácata òirimi meedá yámide yàalubáisi imànìirinámica. María òirica meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéénánái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —náimaca nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. ⁴ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéeri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios

inùmalicúise. Quéwa yàasu cáli néeséeyéi, yéenánái nacái, icapèe irìcuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe irìcuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Càmita Jesús imàni néré yái càmlírica wenàiwica idé imànica, càmicáiná neebáida itàacái. Quéwa imàacaca icáapiwa abénaméeyéi cáuláiqueeyéi ìwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùnlaca nía. ⁶ Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmicáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néeseté Jesús yèepuníca yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé irìcubàa ìyéeyéica mawiénita Nazaret ìyacàlená irí. ⁷ Jesús imáida yàataléwa níai doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Néese idàbaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténáwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía náucáanápíná demonio wenàiwicanái íicha. ⁸ Càmita imàaca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàacaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripíná àyapulìcubàa. Càmita imàaca natéca saco, yàacàsi nacái, plata nacái. ⁹ Imàacaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli ìwaliwa, quéwa càmita imàaca nadènlaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá. ¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Piwàlùacuéwa abéeri capli irìculé, yá piimácué néréta àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuíse. ¹¹ Aibalé càmicaalícué namàaca piwàlùacawa, càmicaalí nacái nawàwa néemíaca picàlidacuéca nalí nutàacái, yá iwàwacutácué pìacawa náicha.

Pichùpiàcué cáli ichùmalé pìabàli íchawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápíná níawa —íimaca yéewáidacalénái íríwa, yái Jesúsca.

¹² Iná yéewáidacalénái nàacawa nàalàacaténá wenàiwica nawènúadáanápíná náiwitáisewa Dios írípíná. ¹³ Yá náucaca nacái madécaná demonio wenàiwicanái ícha. Nàucàaca olivo iséená manùbéeyéi cáuláiquéeyéica ìwali, yá nachùnlaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Néeseté rey Herodes yéemìaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yái Jesús imànínáca, càinácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacái. Yá Herodes íimaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucàacawa, íná yéewa yáalimá imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica —íimaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani yái Jesúsca. ¹⁵ Aibanái íimaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yàanèrica àniwa — náimaca. Aibanái íima:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —náimaca. ¹⁶ Quéwa rey Herodes yéemìacaalíte nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes íimaca:

—Yácata Juanmi, yái nuchùulièricaté nawichùaca ícha íiwita. Idéca icáucàacawa —íimaca yái rey Herodesca.

¹⁷ Càica Herodes íimaca ichùuliàcáináaté yàasu úwináíwa náibàanápínaté Juan calúacáiná Herodes yàacawéetúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawéetúa

íipidenéechúaca Herodías. Yá úwinái nadacùacaté Juan cadena iyú presoíyéi ibànalicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenàsàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenàsàiri íichawa. ¹⁸ Iná Juan íimacaté rey Herodes irí: “Báawéeriquéi peedáanáca péenàsàiri yàacawéetúawa”, íimacaté yái Juanmica.

¹⁹⁻²⁰ Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita úalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes íicáca Juan, yáalíacáináwa cayábéericani, yái Juanca, mabáyawanéri nacái. Iná Herodes icùaca Juan ipíchaná Herodes yàacawéetúa Herodías inúacani. Ewita rey Herodes càmicáaníta yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná imànica macái èerita idécanáamité yéemíaca Juan icálidaca irí Dios itàacái, càicáaníta casíimáica rey Herodes yéemíaca Juan itàacái.

²¹ Quéwa áiba èerité Herodías úalimáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuíri fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudèeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi íiwacanánáica, nía nacái yàacawéeyéináca asíanáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeséeyéica, nayáacaténá nayáacaléwa yáapicha, namànicaténá yáapicha nacái manuíri fiesta. ²² Yá Herodías uídu iwàlùacawa asíanái iyáacáalu iriculé. Yá ulabàaca báawéri iyú abéechúata asíanái yàacuésesemi naicácaténá úa. Naicácainá ulabàaca, íná usíimáidaca nawàwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes íimaca mànacàu irí:

—Pisutá nuícha càinácaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piríwani —íimaca ulí.

²³ Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiríata báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawàsi uwàwéerica íicha, éwitasá uwàwacaalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yásí yàanápínása ulítáni báisíta, íimaca. ²⁴ Yá ùacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càirínásica wawàsi nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáinaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úalíacaténáwa báisíri iyúcani Juan yéetácawa. ²⁵ Néese úái mànacàuca uèpùu uwàlùacàatétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siùcata nuwàwa pìaca nulí Juan el Bautista íiwita quírápieli irìcu —úumaca irí.

²⁶ Néese, éwita achúmacáaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yéemìacáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisanìaca uíchani, íimacáinaté ulí nàacuésemi níái wenàiwicaca yàanápínása ulí càinácaalí wawàsi usutéerica íicha.

²⁷ Yá rey Herodes ichùullaca úwisàiri iwichùanápíná Juan íicha íiwita, itécaténáni rey Herodes irí.

²⁸ Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quírápieli irìcu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíri iyúcani Juan yéetácátéwa.

29 Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemlaca iináwanámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàllawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

30 Néeseté apóstolnái yèepùa ìwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanáami nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese nacàlidaca Jesús irí macáita namàníricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái. 31 Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanácuéwa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápiná wayamáidacawa achúmáanacáwa —íimaca nalí, madécanácáiná wenàiwica yàanàaca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepùacawa yàacawa náicha, íná càmíta yéewa nayamáidacawa, ibatàa nayáanápiná nayáacaléwa, càmíta náalimá. 32 Iná Jesús yàacawa barca irícu yàasu apóstolnái yáapichawa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, canácataléca wenàiwica. 33 Quéwa madécaná wenàiwica iicáca nàanáwa, náalía nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé íicha, yá napìacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca napíchalé néré. 34 Néese Jesús imichàacawa barca irícuíse néré, yá iicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali, íná catúulécánáca Jesús iicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. 35 Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali chái canácatáica yàcalé.

36 Pichùulì nèepùanápínáwa nàacawa bànacalé

yèewiré, yàcalé irìculé nacái ìyéeyéica mawiénita nawènìacaténá nayáapínáwa —náimaca. ³⁷ Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapíná —ímaca nalí. Néese yéewáidacalénái ímaca irí:

—¿Càmita píalíawa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéri iwènicatái? Ewita wadèniacaalí yáara platatá, càicáaníta càmita wáalimá wawènìaca cayába pan wèeripínáca nayáapínátá, níai manùbéeyéi wenàiwicaca —náimaca. ³⁸ Jesús ímaca nalí:

—¿Càisimalénácué pan pidèniá? Picutácuécáwani —ímaca nalí. Néese idécanáami náalíacawa, yá náimaca irí:

—Cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná nacái —náimaca.

³⁹ Néese ichùullaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawinánápináwa nàwacacawa ipuléeri masicái íinata.

⁴⁰ Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipíná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái.

⁴¹ Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imìdecaná nacái yéewáidacalénái iríwa macáita. ⁴² Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani. ⁴³ Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíiri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéericawa. ⁴⁴ Níai wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca

asìanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Yáta Jesús ichùuliaca yéewáidacalénáiwa nawàlùanápínáwa caquialéta barca irìculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalìsaníná íicha nàanàacaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa nàacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùacawa íicha. ⁴⁶ Néese té idécanáami ibànùaca wenàiwicanái yèepùanápínáwa íicha canánama, yá Jesús yàacawa dúli íinatalé isutácaténá yáawawa Dios íicha. ⁴⁷ Néese idécanáami catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénái nàyaca barca irìcu bamuchúami calisa. Yá Jesús iyaca abéerita cáli íinatáisecáwa. ⁴⁸ Néese iicáca máadáiní natenáca cachàiníiri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, íná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníiriwa úni inànìacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacàníiri iyú. ⁴⁹ Quéwa naicáca ìpìnáaníca úni inànìacubàa, yá nayúunáidaca wenàiwica iwàwanámicani. ⁵⁰ Yá néemíanicawa macáicáiná naicácani. Cáaluca nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús íimaca nalí:

—¡Matuìbanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía!
—Íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca irìculé. Yáta wiúca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca irìculé. Yá náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí. ⁵² Càmitàacáwa nadé náalíacawa cayába Jesús íiuitáise ìwali, éwitaté naicáccáaníta imàníná pan iyú

yái càmlírica wenàiwica idé imànica, càulenácáiná náicha náalíanápínáwa néemíaca càinácaalí ímáaná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³ Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha, yá nàanàaca Genesaret yàasu cáli néré. Yá nadacùaca barca calisa idùlepiré.

⁵⁴ Namichàacanacáitawa barca irìcuíse, yá wenàiwicanái náalía naicáca Jesús. ⁵⁵ Yá wenàiwicanái napiacawa macái yàcalé irìculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanàaca. Néese manùbéeyéi wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiquéeyéi wenàiwica yàalubái ínatawa náalíacataléca Jesús iyaca. ⁵⁶ Néese àta alénácaalí Jesús yàawa achúméri yàcalé irìculé, manuíri yàcalé irìculé nacái, manacúaliré nacái, yá natéca naliadaca cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàapínáwa. Yá cáuláiquéeyéi nasutáca Jesús ícha imàacáanápíná nadunùaca ìwali, càmicaalí nacái, ibàle ipùata ìwalita. Yá macáita idunuèyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái ícha.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénaméeyéi fariseo yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé. ² Naicácaté abénaméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa càmlíyécáwa íba icáapiwa éeréri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise ímáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréri iyú ipíchawáise nayáaca

nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imànlíná. Iná fariseonái itàaníca Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàacasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái. ³ (Níái fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imànlíná. Càmicaalícáwa náiba nacáapiwa éeréeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa nayáacaléwa, canásíwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. ⁴ Idécanáami nacái nawènìlaca yàacàsi yàcalérìcu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapìdàanápíná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madécaná càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, íná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catùu nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.) ⁵ Iná fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmìta namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùulíanáté wía wamànlínápíná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, íná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca — náimaca. ⁶ Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacànìiri iyú pìwalicué, píacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piináwaná ìwalicué Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté:

‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa

nucàaluíniná, quéwa càmita cáininá naicáca
núa báisíiri iyú nawàwalìcuísewa.

⁷ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníricasa
nulí. Càmita néewáida wenàiwica nutàacái
iyú, néese néewáidacáita wenàiwica
náiwitáise iyúwa’,

càica íimaca yái Diosca. ⁸ Pidécuéca meedá
pimàacaca píchawa Dios itàacái, peebáidacaténácué
wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —íimaca yái
Jesúsca. ⁹ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máiní báawéeri
wawàsi, pimàacacáinácué píchawa Dios itàacái,
pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

¹⁰ Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalìcuise: ‘Pia
píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, íimaca yái
Diosca. Yaté íimaca nalí àniwa: ‘Aibacaalí itàaníca
báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càita nacái itàanícaalí
báawéeri iyú yáatúa ìwaliwa, yá iwàwacutácué
pinúacani’, íimacaté yái Diosca. ¹¹ Quéwa piácué
fariseoca, pidécuéca péewáidaca wenàiwicanái
cayábacasa càì náimaca náaniri iríwa, náatúa
irí nacáíwa: ‘Càmita núalimá nuyúudàaca pía.

Nudéca nucùaca Dios irípiná yái plataca, yái
nuèripinámica pirí, íná canáca nulí cayába
nuyúudèeripiná iyú píá’, càì náimaca nasèenái
iríwa. ¹² Càita pidécuéca péewáidaca wenàiwica
càmitasa iwàwacutá nayúudàaca náaniriwa, náatúa
nacáíwa, náimacaalí càì nasèenái iríwa. ¹³ Iná
pidécuéca píasáidaca piúcaca píchawa Dios itàacái,
peebáidacáinácué píawirináimi íiwitáisewa, yái
péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái
íicha. Pimànicuéca mamáalàacata madécaná càiyéi
wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

14 Néese Jesús imáidaca yàataléwa níái wenàiwicaca ibàluèyéicawa mawiénita irí. Yá ímaca nalí:

—Péemìacué nutàacái píacué macáita. Píalimáidacué píalíaca péemìaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi nucàlidéeripinácuéca piríwa. 15-16 Macái yàacàsi iwàluèriwa wenàiwica idèèrìculé, canáca yéewaná casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Abéerita wenàiwica ibáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa iwàwallicuise, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha —ímaca yái Jesúsca.

17 Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái íicha, yá iwàlùacawa capìi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca néemìawani càinácaalí ímáaná yái tàacásica Jesús icàlidéerica yàacàsi ìwali. 18 Yá Jesús ímaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalía péemìacani yái nucàlidéerica? ¿Càmítacué píalíawa canácata yàacàsi yáaliméeri casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha? 19 Yái yàacàsi càmita iwàlùawa wenàiwica iwàwa irìculé. Iwàlùacáitawa idèèrìculé. Néese yàacawa íicha meedá —ímaca nalí yái Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacàsi ìwali, Dios imàacaca wenàiwica iyáaca macái íiwitáaná yàacàsica, masacàacáiná macáita nía. 20 Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Yái nabáyawaná namàníirica, yá nacái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wenàiwica iwàwa irìculé, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha. 21 Macáita íiwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa irìculé. Càita báawéeri íiwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càmíná Dios imàaca

wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanái yàasu; nanúaca wenàiwica; ²² naimáca áiba wenàiwica yáapicha cà míichúaca náinusíwa, cà míirica nacái nanìrisíwa; máiní nawàwa needáca nalíwa manùba wawàsi; namànica áibanái irí báawéeri; nachìwáidaca áibanái wenàiwica; mabáiníiri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa málaléqueri iyú áibanái wenàiwica yàacuése; báawaca naicáca áibanái wenàiwica ìwalíse yái cawènírica áibanái idènièrica; natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali; máiní cachàinica naicáca níawawa; càmita náalía cayábéeri ìwali báawéeri íchaná. ²³ Macáita yái íiwitáaná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa irícuíse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴ Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli ícha yàanàcaténá Tiro ìyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlùacawa capìi irìculé. Idècunitàacá ìyaca néré, càmita iwàwa yàcalé mìnánái náalíacawa alénácaalí ìyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa. ²⁵ Ráunamáita abéechúa inanái uémìlaca iináwaná ìwali ìyaca capìi irìcu. Udènla uíduwa demonio idacuèchúa íiwitáise. Uái inanáica ùacàatécatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùululì ipùata iyúwa Jesús ípunita, usutácaténá iicáanápíná upualé. ²⁶ Cà míichúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeséechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús ícha wawàsi yúucáanápíná demonio uídu ícha. ²⁷ Quéwa Jesús ímaca ulí:

—Péemla comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapíná, càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níái

israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca píacué càmlíyéica israelita —íma ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáisí uebáidacaalí Dios imànínapíná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa. ²⁸ Yá úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái yáawinacaalíwa mesa yáapíise, sùmanái yúucacaténá nayáapíná yàacàsi yéenáimi, càita nacái nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca. ²⁹ Néese Jesús ímaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacái iyúwa peebáidaca nulí, ínà càmita iwàwacutá pisutáca nuícha quirínama nuyúudàanápíná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoniocáiná idéca yàacawa píidu ícha —ímaca ulí yái Jesúscá. ³⁰ Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuíbanáita uimácataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Néeseté Jesús yèepùà yàacawa Tiro ìyacàlená yàasu cáli ícha. Yá ichàbacawa Sidón ìyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacái diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli ínatéeyéica ìyaca. Yá yàanàaca Galilea icalisaniná néré. ³² Néese áibanái natéca asiali Jesús yàatalé, abéeri asiali màuwíiri, càmlíiri yáalimá itàaníca machacàníiri iyú. Yá nasutáca Jesús ícha wawàsi imàacáanápíná icáapiwa màuwíiri ìwali ichùnìacaténáni. ³³ Jesús itéca màuwíiri méetàucuta wenàiwicanái ícha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asiali yùuwíapuná irìculé pucháibanama. Néese Jesús yàapìsaca icáapi ipùata ìwaliwa, yá idunùaca

asìali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa. ³⁴ Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá íimaca asìali irí: “¡Efata!” (íimáanáca hebreo itàacái iyú: “¡Yàacùacawéi piùwica!” íimáanáca.)

³⁵ Yá yáalimá yéemìlaca cayába yái asìalica, yá cayábaca nacái inène, yáalimá itàanáca machacànìiri iyú. ³⁶ Néese Jesús yàalàaca níái wenàiwicaca ipíchaná nacàlidaca áibanái irí iináwaná ichùnìanáni, quéwa éwita ichùuliacáaníta nía manùba yàawiría, càicáaníta nacàlidaca iináwaná mamáalàacata. ³⁷ Macái wenàiwica yéemièyéica Jesús iináwaná ìwali náináidacawa manuísíwata néemìlacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. ¡Imàacaca màuwíiyéi yéemìlaca! ¡Imàacaca nacái matàacáiyéi itàanáca!” náimaca Jesús ìwali.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Aiba èerité madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripiná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá íimaca nalí:

² —Catúulécanáca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha máisiba èeri. Siúcade canáca nalí nayáapiná. ³ Nubànùacaalí nía máapíiyéica nacapèe nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapulìcubàa namáapicawa, abénaméeyéi nàanàacáiná déecuise —íimaca yái Jesúsca. ⁴ Néese yéewáidacalénái náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapiná cháí, canácatáica wenàiwicanái ibànacale —náimaca.

⁵ Jesús isutáca yéemìlawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càisimalénacué pan ìya pirí? —Íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Iyaca walí siete namanùbaca pan —náimaca.

⁶ Néese Jesús ichùullaca wenàiwicanái yáawinacawa cáli íinata. Yá yeedáca níai siete namanùbaca panca icáapi irìculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsica. Yá isubèriadacani, yàaca yéewáidacalénái iríwani. Néese, yéewáidacalénái iwacùaca pan wenàiwicanái irí. ⁷ Iyaca nacái nalí cawàwanáta máisiba cubái imìdecaná púubéeyéi. Jesús yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái cubáica. Yá ichùullaca nacái yéewáidacalénáiwa iwacùanápínani wenàiwicanái irí. Yá nawacùaca nalíni. ⁸ Yá macáita nayáaca cadénamani, yái yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíiri namanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa. ⁹ Batéwa báinúaca mìl namanùbaca asíanái iyáacaté yái yàacàsica. Càmita naputàa inanáinái, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa íicha, níai manùbéeyéi wenàiwicaca. ¹⁰ Yá Jesús iwàlùacàtétawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, yá nàanàaca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nadàbaca natàaníca cachàiníiri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa náalimáidacani imàníinápíná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca íicha imàníinápíná naicáca wawàsi íiwitáise iyúwa càníirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíta Dios néeséericatani. ¹² Yá Jesús yeedáca

icalésawa cachàiníiri iyú mánícáiná báawaca íináidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué pisutá numàníinápiná càì? Pidécuéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemìacué cayába, càmitacué núasáida piicáca càiri wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yèepùacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapináwa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca iricu. ¹⁵ Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íiwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. íimaca nalí:

—Péemìacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶ Yá yéewáidacalénái càmita náalíawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacáisi íicha, rey Herodes íiwitáise íicha nacái. Iná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Idéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca. ¹⁷ Jesús yáalíacawa náináidáanáwa, íná íimaca nalí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàaní pan ìwali. ¿Cánácué càmita peebáida nulí núalimáca nùacuéca piyáapiná càinácaalícué pimáapuèrica? ¿Néenicué, mánísica càulenáca píichani? ¹⁸ Pidèniatacué pituíwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemìaca ìwali yái piiquérica? Pidèniatacué nacái piùwiwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemìaca càinácaalí íimáaná yái

núuméericuéca pirí? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinàcaalíté ìyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái irí nayáapíná. ¹⁹ Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná, níái cinco mil namanùbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáatéwa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúscá. Néese náimaca irí:

—Doceca mapíiri imanùbaca iyamáacatéwa — náimaca. ²⁰ Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná, níái cuatro mil namanùbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáawa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúscá. Yá náimaca irí:

—Sietecaté mapíiri imanùbaca yái imàaquéericawa —náimaca. ²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánácué càmitàacáwa píalíawa núalimá nùaca piyáapíná? —íimaca yái Jesúscá.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Néeseté nàanàaca Betsaida ìyacàlená néré. Yá Betsaida mìnánái natéca matuíri asíali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ichùnìanápínáni. ²³ Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá imusúadacani yàcalé irìcuíse. Jesús yàapísáidaca icáapi irìculéwa, néese ipusúa yáawiruníwa matuíri ituí íimami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ìwali. Yá isutáca yéemíawa matuíri asáísí yáalimácaalí iicáidaca. ²⁴ Néese yái matuírica idàbaca iicáidaca, yá íimaca Jesús irí:

—Nuiquéeyéitatá wenàiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìpìnnáaníyíei quéwa —íimaca.

25 Néese Jesús imàacaca icáapiwa àniwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yái asìalica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa. 26 Néese Jesús ichùuliaca asìali yèepùanápínáwa icapèe néréwa. Yá íimaca asìali irí:

—Picá piwàlùawa yàcalé irìculé —íimaca yái Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

27 Néeseté Jesús yàacawa Betsaida ìyacàlená ìicha yéewáidacalénái yáapichawa nachàbacaténá naicáca yàcalé ìyéeyéica mawiénita Cesarea de Filipo ìyacàlená irí. Ipíchawáise nàanàaca néré, idécunitàcá nèepunícawa àyapulicubàa, yá Jesús isutáca yéemìawa yéewáidacalénáiwa. Íimaca nalí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara wenàiwicaca? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. 28 Yá náimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íiméericaté ìwali ibànùnápínaté àniwani. Aibanái àniwa náimaca pìwali áiba profetanái yéénacasa pía, níái icàlidéeyéicaté tàacáisi bàaluté Dios inùmaliçúse —náimaca. 29 Néese Jesús íimaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacái pìimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanái irí, Dios ibànùnápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yái Pedroca. 30 Quéwa

Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca yéewáidacalénáiwa náaliácaténátéwa iwàwacutáanáté yùuwichàacawa manuísíwata, yái Jesúsca, yái asìali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacái yùuwidenái iicàcani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacái neebáida itàacái, níai israelita icuèrinánáica, nía nacái sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénái iríwani náaliácaténátéwa iwàwacutáanápínáté yùuwidenái inúacani, quéwa máisiba èeri irícu, yá icáucàanápínátéwa. ³² Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníiri iyú, ipíchaná icàlidaca càiri wawàsi. ³³ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníiri iyú. Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Piawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenàiwica yèepuníiyéicawa náapicha. Yá íimaca nalí:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa pimànica yái piwàwéerica pimànica. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí

píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianá pía. ³⁵ Níacáiná cawinácaalí càmíiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmíiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, nacàlida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniàpiná nacáuca càmíiri imáalàawa. ³⁶ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáuca càmíiri imáalàawa càmíicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa. ³⁷ Canácáiná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáuca càmíiri imáalàawa, idécanáami yúucaca íchawani. ³⁸ Cawinácaalí wenàiwica báiyéica icàlidaca cayábéeri nùwali, nutàacái ìwali nacái èeri mìnánái irí, níái èeri mìnánái iwènúadéeyéica íwítáisewa Dios ícha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmíita núumapíná nàwaliwa nùasunáica nía, núa asìali Dios néeséerica, nùanàapínácaalí Núaniri Dios íwítáise iyúwa icamaláná mèlumèluíri irìcu, mabáyawanéeyéi ángel yáapicha nacáíwa, nucùacaténá macáita —íimaca yái Jesúsca.

9

¹ Jesús íimacaté nalí nacái:

—Péemíacué cayába, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siùca, càmíita néetápináwa ipíchawáise naicáca cànácaalípiná iyú Dios icùuca yàasu wenàiwicawa íwítáise iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

2-3 Nésetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénáami nalíni, yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá yàacawa náapicha dúli chènuníiri íinatalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníiri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máiní íicha cháí èeriquéi caná idéeri íibaca càì. ⁴ Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéeyéicaté bàaluité, yái Elías, Moisés nacái, itàaníiyéica iyaca Jesús yáapicha. ⁵ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡máiní cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siúcade wamànica máisiba capíi yáana wawàwalínápinácué pía, abéeri pìasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná — íimaca yái Pedroca.

⁶ Càica Pedro íimaca máinícáiná cáaluca níái yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná íimaca Jesús irí. ⁷ Yáta acalèe iricùacawa, yá ibàliaca nía catámèeri iyú. Néese néemíaca Dios itàacái acalèe yèewíise. Íimaca nalí: “Yácata Nuìri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca: Péemíacué itàacái”, íimaca yái Diosca. ⁸ Yáta naicáidaca natéesewa, níái yéewáidacaléca. Yá canácata naiquéeri áibanáica. Naicá abéerita Jesús ibàluèricawa néeni.

⁹ Nésetécáwa idècunitàacá nalicùacawa dúli íinatáise, Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, yái naiquéericaté dúli íinatalé, àta Jesús imichàacatalétawa yéetácáisi íicha, yái asiali Dios néeséerica. ¹⁰ Iná càmita nacàlida áibanái iríni, quéwa nasutáca néemíawa níawáaca ìwali càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica icáucàanápinásawa.

¹¹ Néese nasutáca néemíawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepùà yàanàaca quéechacáwa aléi èeri irìculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu? —náimaca. ¹² Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami ìwali:

—Báisita, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechacáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemàaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná ìwali, iwàwacutácué pínáidacawa ìwali yái tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná ìwali, núa asìali Dios néeséerica. Natànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali píallácaténácuéwa iwàwacutáanápiná nùuwichàacawa manuísíwata, israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápiná núa, báawapíná nacái naicáca núa. ¹³ Quéwa núumacué pirí, abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica. Yá namànicaté irí báawéeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi iináwaná ìwali càinácaalíté ìyáanápiná — íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴ Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Nàyaca nacái néré

abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Níái yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàanica nàyaca naliwáaca ùuléeri wawàsi iyú. ¹⁵ Néese wenàiwicanái iicáca Jesús, yá macáita napìacawa ípunita natàidacaténáni, máiníiyéi íináidacawa iicáidaca Jesús irí. ¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemìawa yéewáidacalénaiwa:

—¿Càinácué ìwali pitàaní piríwáaca chàinisíiri iyú, píacué nacái nía nacáide? —íimaca nalí.

¹⁷ Yá abéeri néená níái wenàiwica ìyéeyéica néré íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nudéca nutéca pìatalé nuìriwa demonio idacuèri íiwitáise. Yái demonioca masànaca imànica nuìri. ¹⁸ Ata alénácaalí nuìri ìyaca, yá demonio yàaca irí tètewacáimi, yá yúucaca nuìri cachàiníiri iyú cáli íinatalé, yá cacàlica inùmaliçuíse yái nuìrica, yá nacái yaamiádaca iyéiwa, yá pumùluca iiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái íicha wawàsi náucáanápíná demonio nuìri íicha, quéwa càmita náalimá náucaca íichani —íimaca yái yáanirica.

¹⁹ Néese Jesús íimaca:

—¡Píacué càmlíyéica yeebáida Dios! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pìanàidacué nùataléni yái ùuculìrica —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Yá natéca ùuculìri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicacánáami Jesús, yá demonio yàaca tètewacáimi ùuculìri irí. Yá ùuculìri yúuwàacawa cáli íinatalé. Yá italiánicawa, cacàlica inùmaliçuíse. ²¹ Néese Jesús isutáca yéemìawa ùuculìri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idènàcani íisacadénáamini?
—Íimaca yái Jesúsca. Néese yáaniri íimaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítàacáwani idàbaca íisacani bàaluité.
²² Manùba yàawiría nacái demonio yúucacani quichái irìculé, úni yáaculé nacái inúacaténáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìacani, néese piicá watúulécana, yá piyúudàaca wía —Íimaca yái yáanirica. ²³ Jesús íimaca irí:

—¡Picá càì píimaca ‘pidécaalísica’! Iwàwacutá manuíca pínáidacawa piwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànipiná irí macái íiwitáaná cayábéerica —Íimaca yái Jesúsca. ²⁴ Yá ùuculliri yáaniri íimaca cachàiníiri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca pirí. ¡Piyúudàa nuebáidacaténá pirí cachàiníiri iyú mamáalàacata! —Íimaca yái yáanirica.

²⁵ Néese Jesús iicácáiná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caquialéta, íná yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Jesús íimaca demonio irí:

—Pía demonio, matàacáirica m àuwíirica nacái imànica wenàiwica, pìawa íicha yái ùucullirica. Picá pèepùà piwàlùacawa àniwa iwàwalìculé — íimaca yái Jesúsca. ²⁶ Yá demonio yéemíánícawa, yàaca tèwacáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàacaca ùuculliri itatácawa cachàiníiri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri íicha, yá ùuculliri irìacáitawa cáli íinatalé càide iyúwa yéetéerimiwa. Iná madécaná náimaca ùuculliri yéetácasawa. ²⁷ Quéwa Jesús íibàaca icáapi ìwali imichàidacaténáni. Yá ibàlùacawa yái ùucullirica.

²⁸ Néesetécáwa Jesús iwàlùacawa capìi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta áibanái íicha. Yá nasutáca néemìawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —
náimaca. ²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinícué càulenáca piúcaca yái demonio
íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca píawawa Dios
íicha quéechacáwa, pimàacacué pííchawa nacái
piyáacaléwa, pidéenápinácué piúcacani wenàiwica
íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰ Néese Jesús yàacatéwa náicha yéewáidacalénái
yáapichawa. Yá nèepunícawa Galilea yàasu cáli
íinatabàa. Jesús càmita iwàwa áibanái yáalíacawa
alénacaalíni. ³¹ Jesús yéewáidacáiná yàacawa
yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abénaméeyéi wenàiwica presopináca
namànica núawa namàacacaténá áibanái aslanái
ínúaca núa, núa asíali Dios néeséerica. Yá nanúapiná
núawa. Quéwa máisiba èeri irìcu, yásí nucáucàacawa
àniwa —íimaca yái Jesúsca.

³² Quéwa níai yéewáidacaléca càmita náalía
néemàca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Jesús
icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemàlawani
ìwali.

¿Quién es el más importante?

³³ Néeseté nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré.
Yá nawàlùacanáamiwa capìi irìculé, yá Jesús isutáca
yéemàlawa nía:

—¿Càiná wawàsi ìwalicué pitàaní siùcatàacáwa
idècunitàacá pèepunícawa àyapulìcubàa? —íimaca
nalí.

³⁴ Masànata quéwa nía Jesús íicha báicáiná nía
náiwitáise báawéeri ìwalísewa, natàanícáináaté
chánacaalí néená máiníri cachàinica áibanái íicha

canánama. ³⁵ Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicácani iyúwa cachàinírica áibanái íicha canánama, iwàwacutá yái wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa càmlíri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanaliculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

³⁷ —Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài irí nuípidená ìwali, càiride iyúwa yái sùmàica, yásí nuicáca yái cayábéerica imànírica sùmài irí càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmita imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ Néeseté Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéeri demonio wenàiwica íicha píipidená ìwali íimacáiná pimàacasaca càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica íicha —íimaca yái Juanca. ³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pialàa wenàiwica càmlínápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itàaníca báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuípidená ìwali yái càmlírica wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái iináwanáwa imànínása càì nuíwitáise iyú.

⁴⁰ Macáicáiná càmlíyéita yùuwideca imànica wía, nayúudàaca wía. ⁴¹ Péemlàcué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca pliraca úni yáawami, càicáaníta Dios imànipiná irí cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴² Jesús íimacaté: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púubéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yùuwichàidapínaca manuísíwatani. Cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuíri íba icanápi ìwalíse náucacaténáni manuíri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí ìsicùmacawa. Quéwa ìyacaalí mamáalàacata chái èeri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yùuwichàapínacawa áibanái ícha infierno irìcu, yái manuíri quicháica. Iná cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi. ⁴³ Iná piwàwacaalí

pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píichawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píichawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidènlaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái piàcawa infierno irìculé, yái manuíri quicháica càmlírica ichacàwa càiripinéerita ìyaca. ⁴⁴ Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

45 Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pìabàli iyúwa, pìanápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa pìacawa, yá piúca pìchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca pìchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidènlaca picáucawa càmliri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca. 46 Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta. 47 Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi càmlirica Dios iwàwa piicáca, yá piúca pìchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca pìchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidènlaca picáucawa càmliri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca. 48 Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

49 “Dios icasáapiná quichái nàwali macáita.

50 Péemìlacué comparación: Cayábéeri iwidùma piyáacalé yáapichacué, quéwa càmicaalí quirínama puiwa yái iwidùmaca, yá càmitacué pialimá cayábéerica pimànica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa, càide

iyúwa cayábéeri iwidùma puiwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué piicáyacawa yéewanápinácué pìyaca matuíbanáiri iyú píapichawáaca”, ímaca yái Jesúsca.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yàasu cáli néré, áiba cáli néré nacái ìyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemàalé Jordán inanába íicha. Néré manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca nía àniwa càide iyúwaté ìiwitáise ìyáaná.

² Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápíná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Yá nasutáca néemiawani asáisi cayábacaalí asìali imàaca íichawa ínuwa. ³ Jesús ímaca nalí:

—Picàlidacué nulí càinácaalíté profeta Moisés ichùullaca pìawirináimi imàníinápíná bàaluité — ímaca yái Jesúsca. ⁴ Néese náimaca irí:

—Profeta Moisés imàacacaté asìali yúucaca íichawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asìali itànàaca cuyàluta irìcu càná yéewaná iwàwa yúucaca íichawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, náalíacaténáwa manìrica úa. Yá ichùullaca ùanápínáwa íicha —náimaca irí. ⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Bàaluité profeta Moisés imàacacué pimànica càì máinícáinácué báawaca píiwitáise, píacué

israelitaca, càmíiyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùulianácué pía. Imàacatécué pibànùaca píichawa pínuwa báawacaalícué piicáca úa, ipíchanácué piùwichàidaca úa cachàiniwanái mamáalàacata. ⁶ Quéwa bàaluité Dios càmítaté ibatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúcáanácuéca pínuwa siùcade. Profeta Moisés itànàacaté cànácaalíte iyáaná bàaluité Dios idàbacaalíte wenàiwica. Moisés itànàacaté: ‘Dios idàbacaté idàbáanéeri asìali, idàbáanéechúa inanái nacái. ⁷ Iná siùcade, asìali iwàwacaalí icàsàacawa, yásí yàacawa yáaniri íichawa, yáatúa íicha nacáíwa, ìyacaténá abédanamata íinu yáapichawa. ⁸ Iná idécanáami asìali iimáca úapicha, càmíta quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica’, càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmíta quirínama pucháibaca nía, néese abéericata nía. ⁹ Iná càmíta cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaqueeyéica ìyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —íimaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰ Néeseté nàyaca capìi irìcu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemìawani ìwali àniwa yái tàacáisica. ¹¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Asìali imàacacaalí íichawa íinuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa íinupináwa áibata, yásí imànica ibáyawanáwa ulí, úái idàbáanéechúaca íinucawa, iimácáiná áiba inanái yáapicha càmíichúaca íinusíwa. ¹² Càita nacái inanái umàacacaalí uíchawa unìriwa, yá uedácaalí unìripináwa áibata, yásí umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbáanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asìali yáapicha càmíirica unìrisíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios ícha imànínapíná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nacuísaca wenàiwica itéeyéica sùmanái, yéewáidacalénái ímaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi. ¹⁴ Jesús iicáca yái yéewáidacalénái imànínáca, íná báawaca iicáca náiwitáise. Yá ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanla nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná náaniri itàacáiwa. ¹⁵ Péemiacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa púubéeyéi sùmanái yeebáidáaná náaniri itàacáiwa. Càmicaalí càì wenàiwica neebáida, yá canácatáita Dios yéenibeca nía —ímaca yái Jesúsca. ¹⁶ Néese Jesús yeedáca níái sùmanáica yàanaliculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá isutáca nalí Dios ícha imànínapíná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Jesús idàbacaté yèepunícawa àniwa, yá abéeri asìali yàanàaca ipìacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulúi ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá isutáca yéemìawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca. ¹⁸ Jesús ímaca irí:

—Iwàwacutá plínáidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácaíná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —ímaca irí

yái Jesúscá, iwàwacáiná asìali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúscá. Néese Jesús ímaca írí àniwa:

¹⁹ —Píaliacawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Càité ichùullaca nía: ‘Píca pinúa wenàiwica, píca piimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca píinusíwa, áiba asìali yáapicha nacái càmlírica pinìrisíwa, píca piyéedua, píca picàlida pichìwawa, píca nacái pichìwáida áibanái, néese pía píaniri ímíétacanáwa, píatúa nacáíwa’, càì itànàacaté yái Moisésca —ímaca yái Jesúscá.

²⁰ Néese asìali ímaca Jesús írí:

—Píá yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios ichùulláná wamànica sùmàicatáiseté núa àta siùca nacáide —ímaca. ²¹ Yá Jesús iicáidaca írí, cáinináca nacái Jesús iicácani, yá Jesús ímaca írí:

—Iyaca abéeri wawàsi iwàwacutéericáwaca pimànica: Pía piwéndaca macáita píasuwa. Néese pía iwènináami catúulécanéeyéi írí. Càita pidènlapíná píasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa píacaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —ímaca yái Jesúscá.

²² Yái asìalica, idécanáami yéemìacani, yá máiní achúmaca iwàwa, íná yàacawa Jesús íicha, máinícáiná càasucani, càmicáínaté nacái iwàwa yàaca áibanái írí macáita yàasuwa. ²³ Néese Jesús iicáidaca wenàiwica írí ibàluèyéicawa itéese, néese ímaca yéewáidacalénái íríwa:

—¡Máiní càulenáca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía! —ímaca yái Jesúscá. ²⁴ Yá yéewáidacalénái máiní náináidacawa néemìaca Jesús itàacái, càmicáínátécáwa néemìà càiri tàacáisi, quéwa Jesús ímaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáica, ¡máiní càulenáca neebáidaca Dios itàacái Dios yéenibecaténá nía, cawinácaalí imàaquéeyéica iwàwawa yàasu cawèníiri ìwaliwa! ²⁵ Càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios isùmàirecaténáni, máinícáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Idécánáami yéewáidacalénái yéemìacani, yá máiní cachàiníwanái nàináidacawa Jesús itàacái ìwali, yá nasutáca néemìawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? —náimaca nalíwáaca. ²⁷ Néese Jesús iicáidaca nalí, yá ímaca nalí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro ímaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha iyúwa péewáidacalénái —ímaca yái Pedroca. ²⁹⁻³⁰ Jesús ímaca nalí:

—Péemìacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínawa nacapèe íchawa nacàlidacaténá yái cayábéeri tàacáisica èeri mìnánái irí. Aibanái péenacué nacái nàapínacawa néenánái íchawa, càmicaalí nacái náatúa íchawa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íchawa, càmicaalí nacái nániri íchawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íchawa, neebáidacáiná nutàacái, nacàlidacaténá nacái yái

tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapinácué pirí cháí èeri irìcu cien imanùbaca yàawiriapiná àniwa picapèepinácué, manùbéeyéi nacái wenàiwica iyéeyéipinácué pirí càide iyúwa péenánái, píatúanái nacái, péenibe nacái, pidènlapinácué nacái pibànacale yàaluná nacái. Ewita áibanái yùuwichàidacaalícué píawa cháí èeri irìcu, peebáidacáinácué nutàacái, càicáaníta áiba èeriwa pìyapinácué càiripináta èeri imáalàacanáamiwa.
³¹ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiníiyéica cachàinica siùcade, càmita máiní cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi wenàiwica nacái áibanái iiquéeyéica iyúwa cà míiyéica máiní cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máiní cachàiníwanái cachàinica níawa áibanái ícha — íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Néeseté nadàbaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacalénái ipíchaléwa. Jesús yéewáidacalénái icalùadacawa manuísíwata, yá nacái áibanái wenàiwica yèeyéicawa náamiwáise, cáaluca náináidacawa ìwali yái yùuwichàacáisica yàanèeripinácátéwa nàwali Jerusalén iyacàlená irìcu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa níái yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetàucuta áibanái wenàiwica ícha. Yá idàbaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yùuwidenái imànínápináté irí Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá íimaca nalí: ³³ “Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa natécaténá núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, nàatalé nacái

níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, núa asíalí Dios néeseérica. Yá nachùuliapíná cà míiyéi judío nanúanápíná núa. ³⁴ Néese naicáanípíná nuquínináwa, yá nacái nàapìsáidapíná núawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúapínáca núa. Quéwa máisiba èeri irìcu, yá numichàapínácawa yéetácáisi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Néeseté Zebedeo yéenibe íipidenéeyéi Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápíná píchawa wawàsi siùcade —náimaca. ³⁶ Néese Jesús isutáca yéemàawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànicuéca pirí? — íimaca. ³⁷ Náimaca irí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapicha wacùacaténá macái wenàiwica píapicha áiba èeriwa picùacaalípíná macáita píiwitáise cachàiníiri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáullicúise pirí wacùacaténá píapicha macái èeri mìnánái —náimaca. ³⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápínácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, iyúwa nacái nuétáanápínáwa yéewacaténácué cachàiníiyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —íimaca yái Jesúsca. ³⁹ Yá náimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisítacué piùwichàapinácawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwa. ⁴⁰ Quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué píawinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicuise nulí, picùacaténápínácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyéicatéwa náawináanápínáwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemìacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús ícha wawàsi, yá calúaca nía pucháiba asíanái yáapicha, níái Santiago, Juan nacái. ⁴² Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa nía macáita. Yá ímaca nalí:

—Píalíacuécawa naináwaná ìwali, níái càmiyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casímái nacùaca wenàiwica cachàiníiri iyú. Píalíacué nacáíwa casímáica náiwacanánái nachùullaca áibanái wenàiwica. ⁴³ Quéwa iwàwacutácué càmita pìya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawinácaalí péénácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírira íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita. ⁴⁴ Cawinácaalí péénácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírira áibanái ícha, iwàwacutá íbaidacuéca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íiwacali iríwa. ⁴⁵ Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asàli Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalicáaná núa, càicáanáta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí

meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica irípiná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha yàanèeripinácawa nàwali nabáyawaná ìwalísewa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ Nàanàacaté Jericó ìyacàlená néré. Néesetécáwa Jesús yàacawa yàcalé irìcuíse, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamiwáise, manùbéeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapicha. Matuíri asìali ìyaca néeni, ìpidenéeri Bartimeo, ímáanáca Timeo ìiri, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái íicha ichàbéeyéicawa néenibàa, yéewanápiná iwènìaca iyáápináwa. ⁴⁷ Bartimeo yéemìaca náimaca Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica yái càì ichàbacawa chábàì, yá matuíri idàbaca imáidaca Jesús irí:

—¡Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —ímaca.

⁴⁸ Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuírica masàanápináni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —ímaca. ⁴⁹ Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá ímaca wenàiwicanái irí:

—Pimáidacué nùataléni —ímaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuíri, yá náimaca irí:

—Picá achúma piwàwa, pimichàawa, pìanáwa yàatalé; imáidaca ìyaca pía —náimaca. ⁵⁰ Yáta matuíri yúucaca íichawa yàasu ruana nacáiriwa

yúuquéri ìwàlìsewa, yéewacaténá ipìacawa, yá ip-
isìaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé. ⁵¹ Jesús
isutáca yéemìawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —Íimaca yái
Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —
íimaca. ⁵² Jesús íimaca irí:

—Pìawa matuíbanáita, Dios idéca ichùnìlaca pía
peebáidacáiná nuchùnìanápíná pía —íimaca yái
Jesúsca. Yáta matuírimi iicáidaca àniwa, yá yàacawa
Jesús yáapicha àyapulìcubàa.

11

Jesús entra en Jerusalén

¹ Jesús yàanàacaté néré yéewáidacalénái
yáapichawa mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí.
Nàyacaté bamuchúamibàa náicha pucháiba yàcalé
ípídenéeyéica Betfagé, Betania nacái, ìyéeyéica
mawiénita dúli irí ípídenéechúa Olivos, yái olivo
inàlimanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba
yéewáidacaléwa, idécanáami càì íimaca nalí:

² —Pìacuéwa irìculé yái yàcaléca ìyéerica
wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pìanàapínacué
burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica
yèeriwa ìinata. Piwasàacuéni, pítécué nulíwani.

³ Aibacaalícué isutá yéemìawa píawa cánácué yéewa
piwasàacani, picàlidacué iríwani nuwàwacutácani,
núa Píiwacalícuéca, nubànùnánápíná nacái wenàiwica
natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —íimaca
yái Jesúsca.

⁴ Néese níái yéewáidacaléca pucháiba nàacawa
yàcalé irìculé, yá nàanàaca burro nadacuèrica

ibàlùacawa bàacháwalé calle irìcubàa, mawiénita capii inùma irí. Yá nawasàacani. ⁵ Abénaméeyéi wenàiwica òyèeyéica néeni nasutáca néemìawa nía:

—¿Càinácué pimàni cháí? ¿Cánácué piwasàa burro? —náimaca.

⁶ Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús ímáanaté nalí, íná wenàiwica imàacaca natéca burro. ⁷ Naliada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalìrìcubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata. ⁸ Idècunitàacá Jesús yàacawa Jerusalén òyacàlená nérépiná, yá manùbéeyéi wenàiwica naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulìcubàa nàacaténá Jesús icàaluíniná. Aibanái nacái irìada wisìri nacáiri ibáiná àyapulìcubàa, yái báinási nawichuèrica manacúalibàa, burrocaténá òpìna íinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápiná nacuèriná icàaluínináwa. ⁹ Yá macáita wenàiwica yèeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidaca casímáiri iyú:

—¿Wàacué Dios irí cayábéeri! ¿Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¹⁰ ¿Dios imànica irí cayábéeri yái yàanèrica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icùanaté wàasu cáli! ¿Wàacué irí cayábéeri, yái Dios chènuníisérica! —náimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹ Jesús iwàlùacawa Jerusalén òyacàlená irìculé, yá yàacawa templo néré. Iicáca macáita yái namàníináca templo irìcu. Néese yàacawa Betania òyacàlená néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹² Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania ìyacàlená ìicha yéewáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca. ¹³ Yá iicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica ibáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácaténá ìyacaalí higuera ìyacaná nacái. Quéwa canáca ìyacaná, idèniacáita ibáiná meedáwa, càmicáiná higuera yàasu èeri càyacanáanápínátáni. ¹⁴ Néese Jesús íimaca àicu irí:

—ìCàmita quirínama càyacanáca píawa! —
íimaca yái Jesúsca, yásáidacaténá yéewáidacalénái iríwa Dios yùuwichàidáanápínáté israelitanái. Yá yéewáidacalénái yéemìaca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu irí.

Jesús purifica el templo

¹⁵ Nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená irìculé, yá Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica ìicha needácaténá naliwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica. ¹⁶ Càmita nacái ibatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená irìcubàa. ¹⁷ Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Imaca nali:

—Píaliacuécawa tàacáisi ìwali profeta itànèericaté Dios inùmalicuise. Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácalupináca nuícha, macái èeri mìnanáica’, íimacaté yái Diosca. Quéwa,

pidécuéca piwènúadaca cayéedéeyéi icapèe iyúni, yái temploca, piyéedùacáinacué plata wenàiwica íicha pichíwa iyúwa —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu néemlàcáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawàwa nanúacani. Yáté nadàbaca nánáidacawa càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús, cáalucáiná naicácani, máinícáiná cayába macái wenàiwica yéemlàca Jesús yéewáidáanáca nía íiwitáise cachàiníiri iyúwa. ¹⁹ Quéwa catácáináaté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé irìcuíse yéewáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

²⁰ Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawiénita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuìcani báawanama macáita, ipìchumi nacái. ²¹ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetaná irí, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwichàidéerimica. Idéca chuìcani —ímaca yái Pedroca. ²² Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imàníinápinácué pirí càinácaalícué cayábéeri pisutéericuéca íicha. ²³ Péemlàcué cayába, cawinácaalí càì íimaca yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuíri úni yáaculé’, íimacaalí, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápináwa càide iyúwa isutáaná Dios íicha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani. ²⁴ Iná núumacué pirí càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca

Dios ícha imàníinápinácué pirí, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca piríni, yásí Dios imànicuéca piríwani. ²⁵ Pisutácaalícué piacawa Dios ícha, yá áiba wenàiwica imànicaalíte pirí báawéeri, pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica imàníricaté pirí, yéewanápinácué Píaniri Dios chènuníséeri imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacuéwa. ²⁶ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica áibanái imàníricuéca pirí, càmitacué nacái Wáaniri Dios chènuníséeri imàaca iwàwawa pibáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷ Néeseté nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená néré. Yá idècunitàacá Jesús ìpináaníca templo irícu, yá sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemìlawa Jesús. ²⁸ Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànù pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níai iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulì pía pimusúadánápiná nía? —náimaca. ²⁹⁻³⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémìlawa pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùuliacaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái piríwani cawinácaalí ichùulìaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo

ibàacháwalená irìcuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadàbaca natàanica nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulièriquéera Juan, yási isutáca yéemíawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmita peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulièriquéera Juan”, càì náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté báisíiri iyú Dios inùmalícuíse. ³³ Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùulíaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

12

La parábola de los labradores malvados

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asìali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacalená yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Yá íicaca íba irìculé imànicaténá utàwi nacáichúa uva ìyacaná yàalupiná, napsùacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníiri capíi naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu, ipíchaná cayéedéeri iwàlùacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipiná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva ìyacaná yéénápiná yàasu èerita, needácatáipináté ìyacaná. Idécanáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa

náicha áibalépiná. ² Néseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyèi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva ìyacaná yéénápiná. ³ Quéwa níái icuèyéica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèedáidacani, yá nachùulàaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva ìyacanáca. ⁴ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita ìwali. Yá namànica irí báawéeri manuísíwata. ⁵ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanúacani. Nésecáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyéica uva ibànacalená nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

⁶ “Néseté yái bànacalé íiwacalica idènàcaté ìiriwa abéerita, yáta máiní cáininéerica yáaniri iicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, íimacáiná íináidacawa iríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàapínáca nuìri íimiétacanáwa’, íimaca íináidacawa iríwa. ⁷ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yásí yàaca uva ibànacalená ìiri iríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca. ⁸ Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèewíise.

⁹ “Siùca nucàlidacué pirí càinácaalí bànacalé íiwacali imàníinápiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé. Yàanàapíná nàataléwa, yá inúapíná níawa. Néese imàacapíná áibanái icùaca irí uva ibànacalená.

10 “Pidécuéca piléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. ¿Cánacué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté Dios ibànùanápínaté israelita icuèrinápíná, quéwa íimaca báawáanápínaté naicácani. Càité profeta itànàaca:

‘Níái imàníiyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníiri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéericaté.

11 Dios imànicáiná càì, íná wàaca Dios irí cayábéeri’, càité profeta íimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápínáca.

12 Néeseté abénaméeyéi néená níái judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Cà míirita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níái manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyéica iicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús íicha.

El asunto de los impuestos

13 Néeseté judío íiwacanánái ibànùaca abénaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemlawa Jesús càulenéeri wawàsi ìwali, náalimáidacaténá naicáwani icàlidáanápíná báawéeri iyúni yéewanápíná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái irí. 14 Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí cáimiétaquéri iyúta:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàanica báisíri iyú, càmita nacái cáalu pía wenàiwica ícha càmicáiná pimàaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri ícha, néese péewáidaca wenàiwica báisíri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùulianá nàyaca. Iná picàlida walíni báisíri iyú ìwali yái wasutéeripináca wéemlawa píawa: ¿Cayábasica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobierno íiwacanánái icuèyéica wàasu cáli, càmicaalí nacái báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalíacawa càmita báisí nawàwa náalíacawa, nawàwacáita nacháawàaca iináwaná ìwali meedá itàacái ìwalíise. Iná íimaca nalí:

—¿Cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàacaténá nuináwaná ìwali ìwalíise yái núuméerica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicácaténáni —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶ Yá natéca iríni. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwana ichanàawa, cawiná nacái íipidená ichanàawa moneda ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi ichanàawa, yéenáiwana nacái ichanàawa ìwali, yái romano íiwacalináca, icuèrica macái èeri mìnanaí —náimaca.

¹⁷ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùulianácué pipáyaidaca. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca. Yá máiní náináidacawa néemlaca

manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca ìináwaná ìwali itàacái ìwalíise.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái iicáanica Jesús iquíniná, íná nasutáca néemíawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca írí tàacáisi. Náimaca írí:

¹⁹ —Pía yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise íiméerica wíacué judíoca iwàwacutáca càì wamànica: Asìali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéénàsàiri yeedáca íríwa yéénàsàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idènàca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipíná yéetéerimiwa yàasu cáli. ²⁰ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéénánái. Yá nabèeri yeedáca íinupínáwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. ²¹ Yá íméeréerimi yeedáca úa íinupínáwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. Càita nacái íméeréerimi àniwa yeedáca íríwa úa, yá yéetácawa uícha méenibeta. ²² Càité níái sietéeyéica imanùbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetácawa uícha macáita. Néese uétácawa átata náami. ²³ Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa ícáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿càinápinásica unìri náicha níái sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

²⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíiri tàacáisi íicha càmícaínacué pialíawa càinácaalí íimáaná Dios itàacái profetanái itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Càmitacué nacái pialíawa Dios ííwítáise ìwali, yái yáaliméerica imichàidaca wenàiwica yéetácáisi íicha. ²⁵ Aibaalípiná yéetéeyéimiwa nacáucaapínacawa, quéwa càmita nacásàapínawa, níai aslanáica, inanái nacái, nàypínacáiná càiwade iyúwa chènuníiséeyéi ángel iyáaná càmíiyéica icásàawa. ²⁶ Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucaìdapíná wenàiwica áibaalípiná, quéwa pidécuéca piléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse, íná ¿cánacué càmita pialía péemìaca càinácaalí íimáaná? Moisés ibàlùacatéwa Dios íipunita mawíénita maléenéeri àicu írì yeeméericawa quichái iyú, yá Dios íimacaté Moisés írì: ‘Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, càité íimaca yái Diosca. ²⁷ ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níai Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucaìdàanápíná yéetéeyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeràacawa máiní déeculé báisíiri tàacáisi íicha —íimaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

²⁸ Abéeri néená níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu yéemíacaté saduceonái isutáaná yéemíawa Jesús, yá nacái yáalíacawa Jesús icàlidacaté nalíni cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulièrica wamànínapínaca. ¿Càiríná náicha máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná? — íimaca. ²⁹ Néese Jesús íimaca irí:

—Yái Dios ichùullánaca máinírica cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì íimaca: ‘Péemlàcué, píacué israelitaca. Iyaca abéerita Wacuèrinásàiri, yái Wacuèriná Dios. ³⁰ Cáininá piicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalicuísewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa’, càì íimaca yái Dios ichùullánaca máinírica cachàinica náicha canánama wamànínapínaca. ³¹ Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùullánaca máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì íima: ‘Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa’, càì íimaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níái pucháiba tàacáisica —íimaca yái Jesúscas. ³² Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu íimaca Jesús irí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, píá yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca walí báisíri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata íicha áiba. ³³ Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalicuísewa, macái wáiwitáise iyú nacáíwa, macái wachàini iyú nacáíwa, yá nacái cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máiní cawènica Dios iicácani náicha macái pírái íiwitáaná wanuéyéica Dios irí iyúwa sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamàaquéerica Dios irí neemácaténá sacrificio altar íinata —íimaca yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu.

³⁴ Cayábaca Jesús yéemìaca icàlidáanácani, yái yéewáidéerica wenàiwica icàlidacáináténi cáalíacáiri iyú, íná Jesús ímaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icùaca pía —ímaca yái Jesúsca. Néese cáaluca macáita níai Jesús yùuwideca. Càmita nawàwa nasutáca néemìawa quirínamani, yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíisewa. Cáaluca nasutáca néemìawani, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuése.

¿De quién desciende el Mesías?

³⁵ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irìcu, yá ímaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu càmita néewáida nía macái tàacáisi iyú Dios itàacái icàlidéerica Mesías ìwali, yái Picuèrinápinácuéca Dios ibànueripinácuéca pirí, píacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicani. Quéwa rey David ímacaté áiba wawàsi nacái Mesías ìwali. ³⁶ Espíritu Santo imàacacaté David itànàaca yái tàacáisica:

‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picuacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawènladaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’,
càité ímaca yái Davidca.

³⁷ Yái rey David ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

38 Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá ímacaté nalí: “Piicácué píchawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué pìyaca càide iyúwa nàyáaná. Casíimáica nèepunícawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casíimáica Dios iicáca nía. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía. 39 Máiní nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi íinata cáimiétacanéeyéi wenàiwica yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cáimiétacanéeri yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiníiyéica cachàinica. 40 Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nayéedùaca nacái nacapèemi, nàasumi nacái, náicha níái catúulécanéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese nasutáca Dios íicha déecuíri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yùuwichàidéeyéipiná cachàiníiri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

41 Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo irìcu, abéemàalé ofrenda yàalu íicha wenàiwica iwàlùadacataléca plata namàaquéerica Dios irí. Yá iicáca wenàiwicanái irìadaca yàasu platawa ofrenda yàalu irìculé namàacacaténáni Dios irí. Yá iicáca madécaná càasuíyéi naliadaca néré manùba plata.

⁴² Néese inanái yàanàaca néré, catúulécanéechúa, inìrimi yéetéchúamicawa ícha. Yá uliádaca moneda ofrenda yàalu irìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, càníiyéica máiní cawènica. ⁴³ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, úái manìríichúami catúulécanéechúaca udéca umàacaca ùasu ofrendawa Dios iiquéeri iyúwa manuiri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu irìculé. ⁴⁴ Macáita níái áibanái nàacaté ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníri íchawa, quéwa úái catúulécanéechúaca, udéca umàacaca ofrenda Dios irí macáita yái udènièrimica uwènìanápínáca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Jesús imusúacatéwa templo ícha, yá abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, ìpiicácáwa níái templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capìi manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicacánáwa templo itéeséeyéica! —íimaca. ² Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemì cayába yái núuméeyéica pirí ìwali, níái capìi manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capìi yàasu íba yáawinéeripínácawa áiba íba ínata. Macáita níái capìi templo itéeséeyéica namáalàapínáta nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néeseté Jesús yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná. Uái dúli iyéechúaca abéemàise templo íicha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái íicha. ⁴ Nasutáca néemlawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nalí templo ìwali, càinácaalí iyú nacái nadépináté náalíacawa templo imáalàanápinácatéwa mesúnamáita.

⁵ Néese Jesús íimaca nalí: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapinácawa. ⁶ Manùbacáiná wenàiwica nàanàapiná icàlidéeyéipiná ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéeica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapiná manùba wenàiwica.

⁷ “Picácué cáalu piwàwa péemlápínácaalícué áibanái itàaníca ùwicái lináwaná ìwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi. ⁸ Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapiná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama cáli icusúapínácaawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbáanéeri yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùasu èeri umusúadacaténá

iicá èeri.

⁹ “Piicácué píichawa áibanáicáiná judíonái náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nàyacàle icuèrinánái iríwa. Aibanái icapèedáidapinácué píawa judíonái yéewáidacàalu irícu. Yá áibanái náibàapinácué píawa nacháawàacaténá piináwaná ìwali càmiyeyí judío icuèrinánái irí, reynái irí nacáíwa peebáidacáinácué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica pirí, yéewanápiná picàlidaca nalí nutàacái. ¹⁰ Ipíchawáise imáalàapinácawa yái èeriquéi, yá iwàwacutápiná macái èeri mìnánái yéemìlaca nutàacái cayábéeri. ¹¹ Néenialípiná náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué píá náiwacanánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nalí nutàacái. Pibàlùapinácué náipunita, yá picàlidacué nalí càinácaalí tàacáisi Dios ichùulièripinácuéca picàlidaca nalí, càmicáinácué picàlidapiná nalí pìasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinácué nalí nutàacái Espíritu Santo imàaquéeripinácuéca píalíacawa. ¹² Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái irí, néenánái néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàapiná néenibewa néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa. ¹³ Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetáacatalétawa, níacata nuwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

14 “Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo irìcu, aléde càmicaléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios ícha — píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemiacué cayábani— íná piicápinácaalícué yái wenàiwica ìyaca néré, yásí macáita wenàiwica ìyéeyéica cháí Judea yàasu cáli iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná.

15 Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa ìyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe iriculéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha. 16 Cawinácaalí ìyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha. 17

¡Nàuwichàapínacawa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quìraslì ìira ìinisi!, càmicalíná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa. 18 Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipiacawa unìabépi, máinícaínácué càulenáca piacawa.

19 Néenialípiná wenàiwicanái yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siùca nacáide. Càmiripináta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha càiripináta cháí èeri irìcu. 20 Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripinátáni yái yùuwichàacáisica, yásí macái èeri mìnánái yéetápinácawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinácani cáininácáiná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwica Dios

yeedéeyéica yàasunáipináwa.

²¹ “Néese néenialípiná áibanái íimapinácué piríwa: ‘Aquialécué, piicáca chácata ìyaca yái Mesíasca’, càipiná náimaca; áibanái nacái náimapinácué piríwa: ‘Piicácué Mesías ìyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

²² Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàpináca, icàlidéeyéipiná ichìwawa, náimapiná Mesíascasa nía, judío icuèrinápiná; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàpiná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmaliçuise. Namànipiná yái càmlirica wenàiwica idé imànica. Càipiná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnánái. Náalimáidapiná nachìwáidaca Dios yàasu wenàiwica, Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càmicaalí Dios yàasunái iicá íichawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacái. ²³ Iná ipiicácué píichawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca piríni, macáita yái iwàwacutéericuécaca píalíacawa ipíchanácué nachìwáidaca pía. Nudéca nùalàacuécaca pía náicha, ipíchawáise ichàbapinácawa”, íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴ Jesús íimacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanáami ichàbacawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri, quéeri nacáiwa càmita amalá icànaca.

²⁵ Dùlupùta nacái nacaláapináwa chènuníise. Yásí cachàiníiyéi wawàsi ìyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáiwaca.

²⁶ Néese macái èeri mìnánái iicápiná núa, núa asíali Dios néeséerica, nùanàapiná acalèe yèewíise cachàiníiri nuíwítáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irìcuwa

nucùacaténá macáita. ²⁷ Nubànùapíná nùasu ángelnáíwa, yá nàwacáidapíná nulí nùasunái nuedéeyéica èeri mìnánái yèewíise àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanùbaca cháí èeri irìcu.

²⁸ “Péemiàcué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càisinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuécawa mawiénica camuí. ²⁹ Càita nacái piicápinácaalícué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuécá pirí ìwali, yásí píalíacuécawa mawiénica núa, nùanápínáwa néese àniwa, núa asíali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capíi inùma irìcu, iwàlùanápínáwa capíi irìculé. ³⁰ Péemiàcué cayábani, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécá pirí ìwali, macáita ichàbáanápínácawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínáca néenialíwa. ³¹ Yái capíraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínácawa áiba èeriwa, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidáanácué piríni.

³² “Quéwa canácata yáaliériwa chácataínápínácaalí yái èerica, chènuníiséeyéi ángelnái nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios Iirica, càmita núalíawa chácataínápínácaalí yái èerica, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³³ “Iná picùacué plyacani, yái èeripínáca, pisutácué nacái Dios íicha, càmicáinácué píalíawa chácataínápínácaalí nuénáíwaná yàanàaca.

³⁴ Péemiàcué comparación: Nuénáíwanápíná iyaca càide iyúwa asíali yàacaalíwa ipáchiacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa icapèe íichawa, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá ichùulíaca nacùanápíná icapèe, yàasu nacái. Macái icàlida

nalí náibaidéeripiná. Yá ichùuliaca yàasu wenàiwicawa icuèripiná capli inùma ipíchaná iimáca, ituíyàanápíná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa. ³⁵ Iná núumacué pirí, picùacué cayába nùanàaca àniwa, càmicáinácué píallawa nuénáiwaná, núa iyéerica càide iyúwa capli íiwacali, chácataínápínácaalí nùanàaca àniwa, nùanàapínácaalí táicalé, càmicaalí nacái catá bamuchúami, càmicaalí nacái cawámai itàacaalí, càmicaalí nacái mapisáita. ³⁶ Picùacué cayába nùanàaca ipíchanácué nuèpùapínácaalí nùanàaca àniwa, yáta nùanàacuéca píá meedá càmiyéica íibaida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá. ³⁷ Yái núuméericuéca pirí, núuma nacái macáita nùasu wenàiwica iríwa: Picùacué cayába nùanàaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

14

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Iwàwacutácaté pucháiba èeri ipíchawáise judíonái yàasu culto íipidenéeri Pascua, nayáacaalíte pan càmliri idènà levadura. Sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nacutáca càinápinácaalí iyú yéewanápíná náibàaca Jesús ibàacanéeri iyú nanúanápínáni. ² Abénaméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irícu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³ Jesús yàacatéwa Betania ìyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe irìculé, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra ícha. Néese idècunitàacá Jesús ìyaca mesa idaní iyáacaténá iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanàaca itéechúaca catùu ucáapi irìcuwa, abéechúa catùu cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníri isàni iyú, ípidenéeri nardo, máiníri cawènica. Yá ubacáca catùu inùma, yá ùucùaca séenási Jesús íwita ìwali, yái séenási pumènírica isàni. ⁴ Néese abénaméeyéi néená níai ìyéeyéica néeni, yá calúaca nía ìwalíse yái umàníináca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá yái pumènírica isàni cawènírimica. ⁵ Yái pumènírica isàni iwèníri trescientos ichàbaníseta denario, cawèníyéi plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí? —náimaca nalíwáaca. Yá nacuísaca náichawa úai inanáica. ⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri. ⁷ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca pèewi càiripináta, íná yéewa píalimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicatacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmírita ìyapiná píapichacué càiripináta cháí èeri iricu. ⁸ Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùucùaca nùwali perfume nusànipiná ipíchawáise nuétácawa, yéewanápiná nabàliaca núa, càide iyúwa judiónái imàníiná yéetéeyéimiwa irí. ⁹ Péemìacué cayába, àta alénacaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái

chái èeri irìcu, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yási nacái nacàlidaca uináwaná ìwali càinácaalí iyú úái inanáica umàníínaté nulí cayábéeri. Càipiná nawàwalica úawa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ Néeseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yàaca itàanáica sacerdote íiwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. ¹¹ Níái sacerdote íiwacanánáica néemiacaalíni, yá máini casíimáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas irí nàanápinaté irí plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹² Idàbáanéeri èeri yàanàacaté judíonái yàasu culto yaalí íipidenéerica Pascua nayáacaalíté pan càmlíri idènià levadura. Yáté èerica nanúacaté oveja wàlisài iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise ìyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yáté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemiawani. Náimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnàcaténá piyáapiná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca irí. ¹³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá íimaca nalí:

—Píacuéwa Jerusalén ìyacàlená irìculé. Abéeri asíali íipunitáidapinácué píawa, itéerica úni catùalìcu. Píacuéwa yáamiwáise, ¹⁴ àta iwàlùacatalétawa

capìirìculé, néese píimacué capìi íiwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wíá iwàwaca isutáca yéemíawa píá alénácaalí capìi imàdàaná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué irí. ¹⁵ Néese yáasáidapínacué piríwani, capìi imàdàaná manuírì iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha, nachùnièrica cayába. Pichùnìacué walíni néré wayáapiná Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese nàacawa Jesús íicha níái yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén iyacàlená irìculé. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

¹⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanàaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa.

¹⁸ Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, abéeri péenácué, iyéerica iyáacaléwa núapicha siùcade, itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca nalí.

¹⁹ Yá idàbaca achúmaca nawàwa, íná nadàbaca nasutáca néemíawani abéerinamata. Náimaca Jesús irí:

—¿Núasica? —náimaca. ²⁰ Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenácué docenácué pimanùbaca píá, yái yáapúadéerica pan núapicha quírapieli irìculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

²¹ Báisíta núa, asíali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi nùwali Dios inùmalicuise; quéwa jmáiníripiná yùuwichàacawa yái asíalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayába cachàinitésica irítáni càmicaalíte imusúa iicáca èeritá —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese idècunitàacá nayaáaca nayaáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca nalíni. Íimaca nalí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca nalí.

²³ Néese yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáida nalíni, yá macáita nàiracani. ²⁴ Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuérpinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéeri nacái báisíricani yái wàlisài wawàsi Dios imàníríca wenàiwicanái yáapicha iwasàacaténa níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ²⁵ Péemìacué cayába, càmita nuèpùà nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisài uva ituní yàcalé irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶ Néeseté idécanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná íipidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná. ²⁷ Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapínacué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios icàlidéericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupira ovejanáwa, néese nupira ovejanái napiapiná nacàlàliacawa’, íimacaté yái Diosca. ²⁸ Quéwa idécanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá

nuípunitáidapínacué píá néréwa — ímaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Pedro ímaca írí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita numànipiná càì — ímaca yái Pedroca. ³⁰ Jesús ímaca írí:

—Péemì cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmìtasa píalía nùwali, ipíchaná nanúaca píá núapicha — ímaca yái Jesúsca. ³¹ Quéwa Pedro ímaca írí cachàiníiri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmita nucàlida nuchìwawa càmínása núalía pìwali — ímaca yái Pedroca. Yá macáita níái áibanái càì náimaca nacái Jesús írí.

Jesús ora en Getsemaní

³² Néeseté nàanàaca bànacalé inàlima néré íipidenácataléca Getsemaní. Yá Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Píawinacuéwa cháì idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha — ímaca yái Jesúsca.

³³ Yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalùadacawa báawanama, máiní achúmaca iwàwa íináidacawa icalùniwa. ³⁴ Yá ímaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúsewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá pìyaca — ímaca nalí.

³⁵ Néese Jesús isirùacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa iríacawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios ícha wawàsi asáisi cayábacaalí iwasàanápíná Jesús yùuwichàacáisi ícha, yái

yùuwichàacáisica yàanèeripinácátéwa ìwali mesúnamáitaté. ³⁶ Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha: “Núaniri, píacata yáaliméerica imànica macái wawàsi. Iná piwasàaca núa ícha yái nùuwichàanápínacawa yàanèeripínacawa nùwali siùcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái piwasàanáca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, ímaca isutáca Dios ícha yái Jesúsca.

³⁷ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía iiméeyéicáita. Néese ímaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná piimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná? ³⁸ Picácué piimá piyaca, pisutácué nacái píawawa Dios ícha yéewacaténácué pimawèniadaca píchawa báawéeri, Satanáscáiná yáalimáidapínácué pía pimànínapíná pibáyawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué piiná meedá —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yèepùa yàacawa náicha àniwa. Yá yèepùa isutáca Dios ícha càide iyúwa idéenáté isutácáwaca. ⁴⁰ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàaca nía iiméeyéicáita àniwa, máinícáiná cadapùleca nía báawanama. Idécánáami icawàidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré. ⁴¹ Yá Jesús yèepùa iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios ícha àniwa. Néese yèepùa yàacawa nàatalé àniwa máisiba yàawiríanápíná. Yá Jesús ímaca nalí:

—¿Cánácué piimá piyaca? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwánácáiná

idéca yàanàaca presocatáipináca namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica. ⁴² Pimichàacuéwa, wàanàcuéwa; áca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³ Idècunitàacá Jesús itàaníca, yáté Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèeyéipináca Jesús. ⁴⁴ Judasca, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalíni quéechacáwa cànápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìali nutàidéeripináca, nusùsuèripináca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Iná píibàacuéni, pitécué piacawa cachàiníiri iyúni”, càité íimaca nalí yái Judasca. ⁴⁵ Inaté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca. ⁴⁶ Néese níái manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jesús, nacùacani presoíri iyú.

⁴⁷ Quéwa abéerita néená níái yéewáidacaléca íyèeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatatá, yá inúacatatá abéeri asìali ìwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yùuwi abéemàa, yái sacerdote

íiwacaliná yàasu wenàiwicaca. ⁴⁸ Néese Jesús isutáca yéemìawa níai wenàiwicaca:

—¿Cánácué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacái píibàacaténácué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pìmanica, càmicáinácué nupéliapíná píipunita. ⁴⁹ Macái èeri imanùbaca, nùyacatécué pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo irìcu, yá càmitatécué píibàa núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siùcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali Dios ìnùmalìcuíse —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Néese macáita Jesús yéewáidacalénái namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napìacawa. ⁵¹ Núa Marcos quéwa, ùuculiricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudèniacaté nùwaliwa manuíri wáluma meedá, nùuquéericaté nùwalísewa. Néese níai wenàiwica náibàaca núa. ⁵² Quéwa numusúacàatécatawa nùasu wálumami íichawa, yá nupìacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³ Néeseté natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. ⁵⁴ Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa irìculé, yái sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwinái yèewi, níai icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quichái irí yàanabàcaténá néeni.

⁵⁵ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita íiwacanánái nacutáca wawàsi Jesús ìwali namàacáanápíná úwinái inúacani. Quéwa càmitaté náalimá nàanàaca báisíiri wawàsi ìwali. ⁵⁶ Yácaíná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús ìwali, càicáaníta càmita abédanama natàaníca. ⁵⁷ Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá náimaca:

⁵⁸ —Wadéca wéemìaca càì íimaca: ‘Numáalàidapíná yái temploca asìanái imànírica, néese máisiba èeri irícu, yá numichàidapíná áiba templo càimírita asìanái imàni’, càì íimaca —náimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

⁵⁹ Quéwa éwita nacàlidacáaníta càiri chìwái, càicáaníta càmita abédanama natàaníca àniwa. ⁶⁰ Néese sacerdote íiwacalíná imichàacawa ibàlùacawa nàacuéseimi. Yá isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlida piínáwanáwa? ¿Càiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica piwali nacháawàanáca piínáwaná ìwali? —íimaca Jesús irí.

⁶¹ Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náicha mamáalàacatani, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacalíná isutáca yéemìawa àniwani. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica yái Mesíasca, yái judío icuèrinápináca, yái cayábéeri Dios Iirica? —íimaca. ⁶² Jesús íimaca irí:

—Báisíta, yáca núa yái. Yá áibaalípiná piicápinácué núawa, asìali Dios néeséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàinírica náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá

piicápinácué nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíise chènuníise —íimaca yái Jesúsca.

⁶³ Néese sacerdote íiwacalíná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemíaca yái tàacáisi Jesús íiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacalíná íimaca nalí:

—¡Càmita iwàwacutá wéemíaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali! ⁶⁴ Pidécuéca péemíaca itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Iiricasani. ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Yá abédanamata náiwitáise macáita cabáyawanáca naicácani, iwàwacutáanása nacái yéetácawa, náimaca.

⁶⁵ Néese abénaméeyéi néená nadàbaca nàapìsáidaca Jesús inàni, nabàlìia nacái ituí, yá nacapèedáidacani, náimaca irí:

—¡Piwicùlida, picàlida walíni cawinácaalí yái inúadáida pía! —náimaca irí, naicáaníca iquíniná. Yá nacái úwinái icuèyéica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁶ Pedro ìyacaté capìi yàapumàalìcubàa, bàacháwáise. Néese inanái yàanàaca néré, sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwicaca. ⁶⁷ Uicáca Pedro yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníiritéwa Jesús yáapicha, yái Nazaret ìyacàlená néeséerica —úumaca. ⁶⁸ Pedro quéwa imànica ichìwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá íimaca ulí:

—Càmírita núalía ìwali. Càmita nacái núalía càinácaalí ìwali pitàaníca pìyaca —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, cáalucáináni. Yá Pedro

yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeséerica. Néese cawámai itàaca. ⁶⁹ Néese úái íbaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlidaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanái irí iyéeyéica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asìaliquéi abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica —úumaca. ⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa càmínása yáalía Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacái, yái Pedroca. Néese achúma yáwanáitàacáwa àniwa áibanái iyéeyéica néeni náimaca Pedro irí àniwa:

—Báisíta píaca abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica, Galilea yàasu cáli néeséericáiná nacái pía —náimaca. ⁷¹ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichìwawa cachàiníri tàacáisi iyú, báawéeri nacái báawanama báisi báisísíwata Dios yáliéricawa. Yá íimaca nalí:

—¡Càmita núalía ìwalíra asìali pitàanírícuéca ìwali!
—íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, ipíchaná náibàacani, cáalucáináni, yái Pedroca.

⁷² Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapíná. Néese Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméericaté irí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapíná, yá pimànipíná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapíná càmítasa píalía nùwali’, càité idéca íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro ícháanica cachàiníri iyú.

15

Jesús ante Pilato

¹ Néeseté amalácaalí nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níái sacerdote íiwacanánáica, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica

wenàiwica templo irìcu, nía macáita Junta Supremanái, israelita íiwacanánáica, náináidacaténáwa càinácaalí namàníinápínaté Jesús irí. Yá nadacùaca náichawa Jesús. Yá natécani presoíri iyú Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemìaca Jesús iináwaná ìwali, ichùulianápíná úwinái inúaca Jesús.

² Néese Pilato isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Báisisica judío icuèrinásàirica pía? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisíta, núacani. Pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúscas.

³ Néese sacerdote íiwacanánái nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali. Náimaca Jesús imànicasa madécaná wawàsi báawéeri. ⁴ Iná Pilato isutáca yéemìawa Jesús àniwa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinácaalí pidééná pimànica? Péemìla nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwali —íimaca yái Pilatoca.

⁵ Canácata quéwa Jesús íimáaná irí, iná Pilato íináidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí, càmita Pilato yáalíawa íináidéeripínáwa Jesús ìwali.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Camuí imanùbaca judiónái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judiónái irípiná, càiríinácaalí presoíri nawàwéerica. ⁷ Néenialíté iyaca asìali íipidenéerica Barrabás presoíyéi ibànàlicu, náapicha áibanái wenàiwica inuéyéicaté wenàiwica ùwicái irìcuná, namànicaalíté ùwicái romanonái yàasu gobierno íipunita. ⁸ Iná áibanái wenàiwica

yàanàaca, yá nadàbaca nasutáca Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná. ⁹ Yá Pilato íimaca nalí:

—¿Pìwàwasicué nuwasàaca pìrí Jesús, yái judío icuèrináca? —Íimaca yái Pilatoca Jesús ìwali. ¹⁰ Càica Pilato isutáca yéemìawa nía, Pilato yáalíacáinátéwa báawaca sacerdote íiwacanánái iicáca Jesús, máiníciná cayábaca macái wenàiwica naicáca náicha Jesús, íná sacerdote íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali Pilato irí.

¹¹ Quéwa sacerdote íiwacanánái nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Jesús ícha nasutácaténá Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí Barrabás.

¹² Pilato isutáca yéemìawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pìrí Barrabás, ¿càinásicué pìwàwa numànica Jesús irí, yái píiméericuéca ìwali judío icuèrinásàirica? —Íimaca yái Pilatoca. ¹³ Yá náimaca Pilato irí néemíanícawa:

—¿Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca madécaná yàawiría. ¹⁴ Pilato íimaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri imàni? —Íimaca yái Pilatoca. Quéwanáta néemíanícawa àniwa:

—¿Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. ¹⁵ Iná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapicha, níái judíoca, íná iwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùulìaca yàasu úwináíwa icapèedáidáanápíná Jesús mabàleta cachàiníiri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèepùadacani úwináí irí natàtàacaténáni cruz ìwali.

¹⁶ Néese úwináí natéca Jesús bàacháwáise capìi ícha, yái Pilato icapèe manuíríca. Yá namáidaca macáita néenánáíwa úwináí nàwacáidáyacacaténáwa

Jesús itéese. ¹⁷ Néese náucaca ruana Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle. Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanícáita meedá Jesús iquíniná. ¹⁸ Yá nadàbaca néemíanícawa irí. Náimaca:

—¡Casíimái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná.

¹⁹ Néese nanúadáidaca Jesús íiwita ìwali àicu iyú. Yá nàapísáidacani. Néese nabàlùacawa nàulùì iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluíninátá, quéwa naicáanícáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. ²⁰ Idécanáami càì naicáaníca Jesús iquíniná, yá nawatàaca íícha ruana nacáiri cáaléeri quíiréerica. Néese nàwalica Jesús ìwali ibàle àniwa. Yá natécani yàcalé íícha, natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

²¹ Néeseté abéeri asìali Cirene ìyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, íipidenéerica Simón, yái nàanirica níái Alejandro, Rufo nacái. Yàacawa àyapulicubàa yái Simónca, néese úwinái íibàacani, nachùullaca iwáacutaca cruz Jesús irípiná, càmicáináté Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

²² Natéca Jesús Gólgota néré méetàuculé Jerusalén ìyacàlená íícha. (Yái íipidená Gólgota íimáanáca: “Íiwitasi yáapimi ìyacatalé”.) ²³ Yá nawàwa nàaca

Jesús ìira uva ituní ipuíri, nèewlàdéerica dabé yèewi ípidenéeri mirra wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máiní yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càmfírta ìira náichani. ²⁴ Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwinái ibàlùadaca cruz utàwi irìculé. Yá úwinái náucaca náichawa suerte náalíacaténá chánácaalí néená yeedápiná iríwa Jesús ibàle yéénámica, càiyéinácaalí néená úwinái namanùbaca nawàwacani, yái ibàlemica.

²⁵ Mapisái yáwanái tàacáwa a las nueveta mapisáita, yáté natàtàaca Jesús cruz ìwali. ²⁶ Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlidéerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi íimaca: “Judío icuèriná”, íimaca yái tàacáisica. ²⁷ Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáullicuise Jesús irí. ²⁸ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmallicuise Jesús yéetáanápinátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapinácani báawéeyéi yáapicha”, íimacaté yái profetaca.

²⁹⁻³⁰ Aibanái wenàiwica ichàbéeyéicawa néenibàa àyapullicubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícáténá iquíniná. Yá náimaca irí:

—¿Néeni?, píata imáalàidéeripinása templo, pimichàidéeripinása nacái àniwani máisiba èeri irícu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná péetácawa, yá piricùawa cruz íicha? —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

³¹ Càita nacái naicáaníca iquíniná níai sacerdote íiwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica

templo irìcu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa càmlirita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi íicha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná. ³² Náimaca nacái Jesús irí:

—¡Piricùawa cruz íicha, píasa Mesíasca, yái Israel itaquénáinámi icuèrinácasa, yéewacaténá waicáca, yásí weebáidaca pitàacái! —náimaca naicáaníca iquíniná. Nía nacái pucháiba asìanái natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàaníca ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

³³ Machacànicaalítè èeri, yátè catáca macáita cháì èeri irìcu máisiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé. ³⁴ Yá horaquéi a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníiri iyú itàacái iyúwa. Yá íimaca Dios irí: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” íimaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi íimáanáca: “Nucùèriná Dios, Nucùèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càì íimáanáca.) ³⁵ Abénaméeyéi ibàluèyéiwa néré néemìaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáaníca Jesús iquíniná:

—Péemiacué, imáidaca ìyaca profeta Elías — náimaca naicáaníca iquíniná.

³⁶ Iná abéerita néená ipìaca ìisapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja sitúa ipùatalicu, yái wáluma nacáiri isàbéerica. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani. Néese yái asìalica íimaca yáapichéeyéi iríwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàacaalí yeedácaténáni cruz ícha —íimaca, iicáaníca Jesús iquíniná.

³⁷ Quéwa Jesús imáidaca cachàinliri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa. Càité yéetácawa. ³⁸ Yáta manuíri yáawàanáca templo irícuíríca icacanácawa bamuchúamibàa, cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yái yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yáta icacanácawa chènuníise cáli iwérénama, yái yáawàanáica. ³⁹ Néese úwi íiwacaliná romanosàiri ibàluèricawa Jesús yàasu cruz ípunita iicácáináté càinácaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ínáté íimaca:

—Báisiíricata Dios Iiricaténi yái asíalica —íimaca yái úwi íiwacalináca.

⁴⁰ Nàya nacái néré abénaméeyéi inanái, iicáidéeyéica iyaca Jesús irí déecuíseta quéwa. Nàyaca nèewi níai ípidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacái, úai náatúaca ùuculíiri Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ubàlùacawa néeni, ípidenéchúaca Salomé. ⁴¹ Níai inanáica, Jesús yéewáidacaléca nacái nía, nayúudàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli íinata. Nàyaca náapícha néré nacái manùba inanái yàanèeyéicaté Jesús yáapícha Jerusalén iyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴² Catáca yàacawa yáté èerica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judiónái yàasu sábadó idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàliaca yéetéeyéimiwa sábadó ipíchawáise. ⁴³ Aiba asíali yàanàaca ípidenérica

José, Arimatea ìyacàlená mìnali. Yái Joséca, abéeri néená nacáicani, níái Junta Supremaca, israelita ìiwacanánáica. Máiní cáimiétaquéri iyú wenàiwica iicáca yái Joséca, iwàwéerica nacái Dios icùaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínináta Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato íicha Jesús iinámi. ⁴⁴ Yá Pilato yéemlàcáiná Jesús yéetácatéwa, íná Pilato imáidaca úwi ìiwacaliná isutácaténá yéemlàwani, asáisí báisícaalíté Jesús yéetáwa. ⁴⁵ Yá úwi ìiwacaliná icàlidaca iríni báisícani Jesús yéetácatéwa, ínaté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi cruz íicha. ⁴⁶ Néese José iwènìaca manuíri wáluma lino yáawamírìca. Yá yeedáca Jesús iinámi cruz íicha. Yá yéepùacani wáluma linoíri iyú, càide iyúwaté judío ìiwitáise ìyáaná. Néese irìadaca Jesús iinámi càliculì irìculé. Yái càliculìca áibanái íicacaténì dúlì íbéeri íbàlàì irìcu, yéewacaténá càliculìcani càide iyúwa capìi imàdàaná. Yá José íbàlìaca càliculì inùma manuíri íba iyú. ⁴⁷ María Magdalena, áiba María nacái, úái José yáatúaca, naicácaté alénácaalì nallada Jesús iinámi.

16

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté sábadò idénáami, judíonái iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yaté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacái, úái Santiago yáatúaca, áiba inanái nacái íipidenéechúaca Salomé, nawènìaca pumènlìri isàni nacàlìliacaténàni Jesús iinámi ìwalíise, càide iyúwaté judío ìiwitáise ìyáaná. ² Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculì nérépiná mapisáisiwata

idécanaámité èeri imusúacawa. ³ Yá náimaca nalíwáaca idècunitàacá nàacawa àyapulìcubàa:

—¿Cawinásica iyúudàapiná wía weedácaténá manuíri íba càliculì inùma íicha? —náimaca nalíwáaca.

⁴ Quéwa nàanàaca néré, yá naicáca manuíri íba camíiri ibàlùawa inùma irìcu. Náináidacawa manuísíwata naicáidaca íba irí máinicáiná manuírìcani yái íbaca. ⁵ Yá nawàlùacawa naicáwa càliculì irìculé. Naicáca néré ùuculìri yáawinéericawa néewápuwáise cabalèeri ináawani cáalèeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica. ⁶ Quéwa íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núalíacawa picutácuéca piacawa Jesús, Nazaret iyacàlená néeséericaté, yái natàtèericaté cruz ìwali. Yáta idéca icáuàacawa. Canáca chání. Piicácuéca cháí naliadacatáimicani. ⁷ Piacué picàlidaca yéewáidacalénái iríni, Pedro irí nacái. Càicué píimaca nalí: ‘Jesús yàapínácuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré. Yá piicápinácué néréni càide iyúwaté icàlidáanácué piríni’, càicué píimaca nalí —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níái inanáica namusúacawa napiacawa càliculì íicha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái iríni, cáalucáinaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Jesús imichàacatéwa yéetácáisi íicha domingo irìcu amalácaalíté yàacawa. Yaté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanái Jesús yúuquéechúacaté íicha siete namanùbaca demonio idacuèyéicaté uíwitáise.

¹⁰ Néese uicácanáamité Jesús, yá ùacawa ucàlidaca

nalíni níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapicha, achúméeyéica iwàwa, ícháaníiyéica ìyaca nacái. ¹¹ Néemìaca ucàlidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica yèepuníiyéicatéwa ìyaca àyapulìcubàa Jerusalén ìyacàlená íicha, manacúalibàa. ¹³ Nadécadénáami naicácani, yá nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái iríni. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴ Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níái once namanùbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàlàaca nía cachàinìiri iyú càmicáináté neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmicáináté nacái nawàwa néewáidacawa, càmicáináté nacái neebáida néenánái itàacáiwa, níái iiquéeyéicaté Jesús idécanáamité icáucàacawa. ¹⁵ Néese Jesús ímaca nalí: “Pìacuéwa macái cáli ínatalé. Picàlidacué tàacáisi macái wenàiwica irí, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ¹⁶ Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, ibautizéeyéica nacáiwa, níacata nuwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Aibanái càníiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yùuwichàidapiná níawa nabáyawaná ìwalìsewa. ¹⁷ Níái yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái càníirica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténá

báisiíricani, yái tàacáisica nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwítáise iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íichawa nuípidená ìwali; natàanípiná áiba tàacáisi iyú, cà míiyéicáwa náalíawa ìwali. ¹⁸ Yá namàacacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenái nàacaalí nàiraca iculále, càmita néetáwa iyú. Namàacapiná nacái nacáapiwa cáuláiquéeyéi ìwali nasutácaténá nalí Dios íicha, yá nachùnìapiná cáuláiquéeyéi, nuípidená ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Néseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yái tàacáisica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapicha macáita. ²⁰ Nésetécáwa Jesús yéewáidacalénái nàacatéwa Jerusalén ìyacàlená íicha, nacàlidacaténáté Jesús itàacái macái cáli íinata. Yá Wáiwacali iyúudàaca nía, imàacaca namànica yái cà míirica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténáté áibanái írí báisiíricani yái Dios itàacáica.

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741